

ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан: «Адыгеир инвестициехэмкІэ нахь зыкыызфагъэзэрэ шъолъырэу мэхъу»

Тыгуасэ я XI-рэ Дунэ инвестиционнэ форумэу «Шъачэ-12» зыфиорэм Адыгеир зээгъыныгъи 7-мэ ащыкІэтхагъ. Ахэр зыфэгъэхыгъэхэр сомэ миллиард 36,7-рэ фэдиз зыпэ-Іухъашт инвестиционнэ ІофшІэнымкІэ гухэлъэу яІэхэр ары. Адыгеим и Лышхъэу ТхъакІушынэ Аслъан ахэм ащыщэу плІым кІэтхэгъах.

Адыгеим и Тэхъутэмькыое район чІыдагъэр переработкэ зышІышт комплекс шагъэпсышт. Джырэ лъэхъаным диштэрэ оборудованиемкІэ зэтэгъэпсыхъэгъэшт заводэу тыкызыуцухъэрэ дунаим ащ фэдизэу зэрарезымыгъэкІышттым игъэпсын фэгъэхыгъэ зээгъыныгъэм зэдыкІэтхагъэх ТхъакІушынэ Аслъанрэ ЗАО-у «Антей» зыфиорэм игенеральнэ директорэу Абукар Бековырэ. ЗАО-у «Антей» псэумкІэ инвестициеу кыдылтыгъэр сомэ миллиард 30 фэдиз мэхъу. Ащ ишІын чэзыу заулуэ зтеуыгъэу щыт. ЧІыопсым игъэфедэнкІэ, джащ фэдэу энергиер кІэугъоегъэнымкІэ ящыкІэгъэ псэуалъэхэм ятІупщын апэрэ чэзыум кыхеубыгъэ, заводым ишІын 2016-рэ илэссым аухынэу ары. ЧІыдагъэр переработкэ зышІышт комплексыр ипроект кІуачІэ зытхэкІэ, Адыгеим ибюджет илэс къэс сомэ миллиард ныкыо фэдиз хэбзэІахъэу кыхъашт, ащ нэмыкІэу ІофшІэпІэ чІыпІэ минрэ шъитфырэ фэдиз шыІэ хъушт.

Адыгеим шагъэпсышт комплекскІэу чІыдагъэр переработкэ зышІыштыр Краснодар дэт заводэу «Краснодарэконфетъ» зыфиорэм епхыгъэу щытышт. Абукар Бековым кызырІуагъэмкІэ, «уахътэм мы лъэныкъомкІэ шъэрылтыгъэхэр кегъэуцух. Производствэм зырагъэушъомбгъоу, уахътэм диштэу ар зызэтырагъэпсыхъэкІэ, чІыдагъэр нахь шІогъэ ин кытэу агъэфедэн алъэкІышт, «Евро-5» зыфиорэм ишапхъэхэм атегъэпсы-

хъагъэу продукции лъапІэр кыдагъэкІышт. Илэссым чІыдагъэу тонн миллиони 6 фэдиз переработкэ ашІышт».

Тишъолъыр иэкономикэКІэ анахь мэхъанэшхо зІэ ятІонэрэ предприятиеу хъуштыр шъоушыгъушІ заводэу гъэфбапІэ зигъэсштыр ары, ар Адыгеим и Джэджэ район кытэдджэшт. ООО-у «Альфа Агро Трейд» зыфиорэм иинвестициехэу агъэнафэхэр сомэ миллиарди 6-м нэсых. Предприятием нэбгырэ мин фэдизмэ ІофшІэпІэ чІыпІэ яІэ хъуным иамал кытышт.

Республикэм и Шэуджэн район мы илэс благъэм полиэтиленым хашІыкІышт трубэхэм якыдэгъэкІын ыуж щихъаштых. Инвесторэу ООО-у «Терминал-7»-м пшъэрылт зыфишІыжыгъ мээ 12-м кыкІоцІ сомэ миллион 35-рэ фэдиз хилъхъанэу, 2013-рэ илэссым ІофшІэпІэ чІыпІаКІэу 30 цыфхэм аригъэгъотынэу. Ащ нэфшъхъафэу мы илэссым ыкІэм нэс ООО-у «КМХ»-м семчык дагъэм икыдэгъэкІынкІэ заводыр зэтыригъэпсыхъабышт, сомэ миллион 400 фэдиз инвестициеу а предприятием хилъхъашт.

НэмыкІ муниципальнэ образованиеу «Адыгэкъалэ» иадминистрацие ипащэу Хъатэгъу Налбый мы форумым зээгъыныгъи 2 щадишІыгъ. ООО-у «АС-Продукт» зыфиорэм мы кбалэм спирт зыхэмьт шъонхэр кызыщашІышт завод щигъэпсышт, ООО-у СК «Синдика» зыфиорэм лъэныкъуабэ кызылбызыубыгъэр сатыушІыпІэ ышІышт. ООО-у СК «Синдикэм» игенеральнэ директорэу Тыгъужэ Азмэт кызырІуагъэмкІэ, апэрэ чэзыу илэссым кыкІоцІ чырбыш миллионрэ шъитфырэ кыдыгъэкІынэу кыддзылгытэрэм 2013-рэ илэссым ыкІэм нэс иинвестициехэр сомэ миллион 18-м нэсыштых. ЯтІонэрэ чэзыу 2015-рэ илэссым ыкІэм ехъулэу аухыштым инвестициеу

халъхъаштыр сомэ миллион 48-рэ фэдиз мэхъу. 2014-рэ илэссым гурыт мээ лъэжыпІэу сомэ мин 15 кызыратышт нэбгырэ 65-мэ ІофшІэпІэ чІыпІэ предприятием аригъэгъотышт.

Республикэм икыушхъэлъэ чІыпІэхэм туризмэм епхыгъэ псэолъакІэ кыаргъэджэшт. ООО-у «Лагуна страусов» зыфиорэм туркомплексэу «Своя деревня» зыфиорэм ишІын сомэ миллион 150-м ехъу хилъхъан мурад иІ, ащ хъакІэщ хэтышт ыкІи нэбгыритІум тельгытэгъэ кІэшІэгъэ кІэпсэ гъогу иІэшт.

Республикэм и Мыекъопэ район иамалхэр кызыгъэлъэгъогъэ экспозициеу Адыгеим рашыгъэм ихъэкІэ гъэшІуагъэу хъугъэ Урысыем и Премьер-министрэу Дмитрий Медведевыр. Правительством ипащэ республикэм икыушхъэлъэ чІыпІэхэм япхыгъэ гугъапІэу, амалэу шыІэхэм кыакІэупчІагъ, мы илэссым гъэтхатэм Лэгъо-Накъэ зэрэщыІэгъагъэри ыгу къэкІыжыгъ. Республикэм иэкспозицие кызыеплхыхэм Адыгеим игъэкІотыгъэ проектэу Темыр

Кавказым итуркластер хахъэрэм игъэцэкІэнкІэ гъэхъагъэхэр ашІынхэу Д. Медведевыр кыфэлъэуагъ.

Италием и Полномочнэ ЛыкІоу Урысые Федерацием шыІэ Антонио Дзанарди Ланди ТхъакІушынэ Аслъан зылоклэм бгъуитІумкІэ фэдэ кызыхышты зэдэлъэжыныгъэмкІэ гугъапІэу шыІэхэм атегушылагъэх ыкІи тиреспубликэ ар кыыригъэблэгъагъ. Пхъэшхъэ-мышхъэхэм якыдэгъэкІынкІэ Италием ща-

гъэфедэрэ технологиер республикэм кызыІэкІыгъэхъаным епхыгъэ зэдэгущыІэгъухэри лъагъэкІотагъэх.

— Мы форумым икІэуэххэм сагъэрэзагъ. ИнвестициехэмкІэ нахь игъэкІотыгъэу зыкыызфагъэзэрэ шъолъырэу Адыгеир зэрэхъурэр ахэм кыаушыхъаты. Социальнэ-политикэ лъэныкъомкІэ зыпкыитыныгъэ Адыгеим зэрилъым ишІуагъэ къэкІо инвесторхэм зэфыщытыкІэ дэгъухэр адытиІэнхэмкІэ. Ахэм ашІэ проектхэр гъэцэкІэгъэнхэмкІэ республикэм ящыкІэгъэшт амалыр зэкІэ зэраригъэгъотырэр, джащ фэдэу дэгъоу ыкІи игъом ишъэрылтыхэр зэкІэ зэригъэцэкІэжыхэрэр, — форумым икІэуэххэм кыатегущыІэгъэ хигъэунэфыкІыгъ Адыгеим и Лышхъэ.

Шъугу кыэтэгъэкІыжы: илэсэу икІыгъэм Шъачэ шызэддырІэгъэ зэІукІэгъум джырэ нэс кІуачІэ зІэ зээгъыныгъи 10-мэ ащызэдыкІэтхэгъагъэх, ахэм ащыщхэр агъэцэкІэгъахэх. ГушыІэм пае, Красногвардейскэ щэ заводым сомэ миллион 250-рэ зыпэІухъэгъэ гъэцэкІэжыын, гъэкІэжыын Іофтхъабзэхэр предприятием ришІылагъэх ыкІи ІофшІэпІэ чІыпІэ 117-рэ афызэхіщагъ. СатыушІыпІэ комплексэу «Московский — Новая Адыгея» зыфиорэм сомэ миллион 500 зыпэІухъэгъэ апэрэ чэзыур ытІупщыгъ. Инвестициеу псэумкІи агъэнафэхэр сомэ миллиардрэ миллион 850-рэ мэхъу. Проект зауІэ 2013-рэ илэссым гъэцэкІагъэ хъунэу мэгугъэх.

Зеклоным, промышленностым, псэолъэшІыным, мэкъу-мэщым ыкІи транспортым алъэныкъокІэ республикэм ыгъэхъазырыгъэ инвестиционнэ проект 52-мэ сомэ миллиард 63-рэ апэІухъанэу ары.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ипресс-кыулыкъу Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

МэкъэгъэІу

Адыгэ Республикэм иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэмрэ» Адыгеим лъэпкэ кыашъохэмкІэ и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсымрэ» Юныгъом и 28-м сыхъатыр 18.00-м адыгэ шъуашэм и Мафэ зэхашэ.

Ащ шышъулыгъэуштых:

— адыгэ шъуашэхэм якыгъэлъэгъон;

— джырэ модельерхэм яІэшІагъэхэр;

— Адыгэ Республикэм лъэпкэ кыашъохэмкІэ и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсымрэ» Адыгэ Республикэм и Лъэпкэ театрэрэ яртистхэр, эстрадэм иартистхэр зыхэлъэжыгъэ концертхэр;

— адыгэ джэгур.

Фаехэр зэкІэ кыэтэгъэблагъэ. Телефонхэр: 52-70-15, 52-70-16, Іофтхъабзэхэр В.И. Лениным игупчэ щыкІоштых.

Нэбгырэ 586-рэ хэлэжъагъ

**Адыгэ Республикэм игу-
рыт еджаплэхэм яапшэ-
рэ классхэм ащеджэхэ-
рэмрэ студентхэмрэ
лофшлэплэ ыкли еджэплэ
чыплэ нэклэу шылэхэм
ащыгъэгъозэгъэнхэм,
ахэм лэпылэгъу афэ-
хъугъэным пæе илъэс
къэс, бжыхъэм, рес-
публикэм лофтхэбзэ
гъэнэфагъэхэр шызэха-
щэх. Ахэм яшлуагъэклэ
лофшлэплэхэр языгъэгъо-
тыхэрэр, ныбжьыклэхэр, гъэсэ-
ныгъэм иучреждениехэм ялыкloxэр зэлуклэнхэ
алъэклы, язэпхыныгъэ нахь агъэпытэ. Непэ тызыхэт
щылэклэ кыным кыыздихьырэ гумэклыгъохэр кы-
дэплытэмэ, ащ фэдэ лъэбэкъум мэхъанэшхо
зэрилэр нафэ.**

Мыщ фэдэ лофтхэабзэхэр
Адыгеим муниципальнэ обра-
зованиехэм зэклэми ащыкло-
щтых. Гушылэм пæе, лофшлэплэ
лтыхьурэ ныбжьыклэхэр куль-
турэм и Унэу Адыгэкъалэ дэ-
тым Юныгъом и 19-м рагъэб-
лэгъагъэх, мы мафэм кыкклэ-
лыкloу Теуцожь районым игу-
рыт еджаплэхэм ачлэс я 9 —
11-рэ классхэм арысхэр къуа-
джэу Пэнэжыкыуае культурэм
и Унэу дэтым екloлэнхэ амал
ялагъ.

Мыщ фэдэ лофтхэабзэхэр

щырагъэкloкыгъэх муниципальнэ гъэпсыклэ зилэ «Къалэу
Мыекъуапи». Тикъэлэ шъхьалэ
ыкли тигъунэгъу Краснодар
краим яорганizations 16, апшъэ-
рэ, гурыт ыкли улэллэ сэнэхьат
гъэсэныгъэм иучреждение 13
ащ хэлэжъагъ. Мы ермэлыкъ-
хэм ныбжьыклэ нэбгырэ 586-рэ
фэдиз къаюлагъ.

Апшъэрэ ыкли гурыт сэнэ-
хьат гъэсэныгъэ зыщызэра-
гъэгъотырэ учреждениехэм,
лофшлэплэ языгъэгъотыхэрэм
ялыкloxэр, тикъэлэ шъхьалэ

игурыт еджаплэхэм яапшъэрэ
классхэм якloлэеджакloхэр
зэдэгущылэнхэ амал ялагъ. Ащ
даклоу, ныбжьыклэхэр анахьэу
зыгъэгумэклырэ упчloхэр къа-
тыгъэх, игъэкloтыгъэ джэуап-
хэри агъотыгъэх.

Зэхэщакloхэм зэралыгъэрэм-
клэ, мыш фэдэ лофтхэабзэхэм
яшлуагъэклэ, лофшлэплэ лтыхьу-
хэрэм ащыщхэм ягумэклыгъо-
хэр дэгъэзыжыгъэхэ мэхъу,
хызмэтшлэплэхэу, организаци-
ехэу лофшлэплэхэм ащыклэхэрэм
япхыгъэ къэбар, непэрэ мафэ-
хэм ехъулэу нахь ящыклэгъэ
специалистхэр ныбжьыклэхэм
зэрагъэшлэн, ахэм ялтытыгъэу
тапэклэ сэнэхьатэу кыяхыщы-
тым хэдэнхэ амал ялэ мэхъу.

(Тикорр.).

Наградэклэ кыыхагъэщыщт

АР-м и хэгъэгъу клоцл лофхэмклэ иминистерствэ ихэушъ-
хьафыкыгъэ отрядэу Дагыстан Республикэм кыулыкъу шы-
зыхьырэр ззо-зэпэуцужьэу зыхэфагъэм ыпкь кыкloу ащ хэт
дзэкloлэхэм ащыщ зэрэхэклодагъэм игугъу къэтшыгъагъ.
Цунтинскэ районым ит псэуплэу Хутрах зыфилоэр отрядым
хэтхэм къаплыхьэзэ, клэлэцлыкloу лыгъыплэу ащ дэтыгъэм
ичлоунэ бэзджашлэхэр нэбгыритф хъухэу кычлоабытагъэх.
Зыкатынышъ, кычлоклыхъу зяджэхэм, адрэхэр лашэклэ
«къапэгъокыгъэх». Дзэкloлэхэр запэуцужьхэм, хэушъхьафы-
кыгъэ отрядым хэтыгъэ Артем Гармаш бэзджашлэхэм шэ
кытырагъэфагъ. Ар къаулагъ нахь мышлэми, игъусэ клэ-
лэхэр кыухъумэхэзэ, нахь зыщымышынэгъо члоплэм
ыгъэклоуагъэх, ау ежъ кытефэгъэ щэр хьадэгъу фэхъугъ.

Артем Гармаш ихьадэ Адыгеим къащэжы Юныгъом и
17-м иаужырэ гъогу агъэкloтэжыгъ. Дзэкloлэу игъусэхэр
кыухъумэхэзэ зыпсэ зытыгъэм лыгъэу зэрихьагъэр кэ-
ралыгъо наградэклэ кыыхагъэщынэу АР-м хэгъэгъу клоцл
лофхэмклэ и Министерствэ ащ ыцлэ кыгъэлэжъагъ.

«Зэкъошныгъэр» кыдэжыгъэ Зэкъошныгъэ

Мы мафэхэм журналэу «Зэ-
къошныгъэм» изичэзыгъу номер
кыдэжыгъ. Тхэкlo шлэрылоу
Кlэрэщэ Тембот кызыхьыгъэр
илъэси 110-рэ зэрэхъугъэм
ипэгъокloу журналым тхыгъабэ
кыдэхьагъ. Ахэр къалэклэ-
гъэх республикэм шызэля-
шлэрэ шлэныгъэлэжъхэу, тха-
клохэу Пэнэшъу Уцужыкыо,
Кошбэе Пшымафэ, Щэшлэ
Щамсэт, Цуекъо Нэфсэт ыкли
нэмыклэхэм.

Уеджэнэу лофшлэгъабэ жур-
налым кыдэхьагъ. Ахэм ащыщ
Мэщбэшлэ Исхьакъ игукъэ-
кыжъ тхыгъэу «Чыгу-огу зэ-
нэсым сыда шылэр?» зыфи-
лоэр.

Журналым дэтых Гъуклэл
Нурбий, Шэкlo Абрек, Чэтэо
Сусанэ яусэхэр. Гутlэ Саньет
иссэ-романэу «Ошъогуитlум
азыфагу» зыфилоэрэм шыщ пы-
чыгъохэр. Шлэныгъэлэжъэу
Хьэдэгъэлэ Аскэр кызыхьы-
гъэр илъэс 90-рэ зэрэхъурэм
ипэгъокloу Цуекъо Нэфсэт
и лофшлэгъэу «Шлэныгъэлэ-
жыгъ, усэклоуагъ» зыфилоэр
мыш кыдэхьагъ. Щэшлэ Ас-

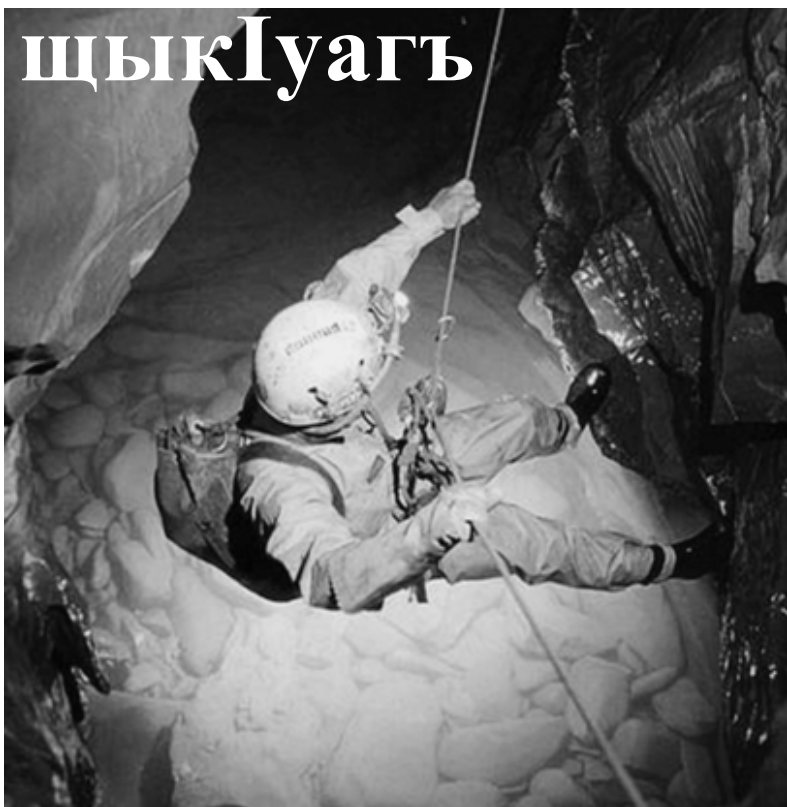

лэан ипшысэхэу «Цызэдахэ фэ-
мыгъэбылтырэр» ыкли «Хьэмэ
яхэтыклэ ашломытэрэзыжъ-
мэ...» зыфилохэрэм узылэпашэу
уаджэ. Тхьэркъохьо Юныс ит-
хыгъэу «Адыгэхэмрэ адыгаб-
зэхэмрэ» зышъхьэр «Тарихъ
нэклоубгъу» зыфилоэрэ рубрикэм
чlэтэу журналым кыхиуыгъ.
Цлэжыыхэм къатегушылэрэ
тхыгъэу мыш кыдэхьагъэр
Блэгъожэ Зулкъаринэ и лоф-
шлэагъ.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Чемпионатыр Адыгеим

щыкloуагъ

**Спорт лъэпкъэу гъочлэгъ
зеклономклэ
(спелеодистанциемклэ)
Урысыем ия IX-рэ чем-
пионат апэрэу тиреспуб-
ликэ щыкloуагъ. Ащ
клэщакlo фэхъугъэр
Урысыем испорт-зеклон
Союз ары.**

спортсмен анахь лэпlасэхэр
къекloлэгъагъэх. Чемпиона-
тыр мэфитфэ клоуагъэ. Гъогу-
онэ гъэнэфагъэр анахь псын-
клэу къэзыкloуштымклэ ыкли
къэгъэнэжыын лофхэр гъэц-
клэгъэнхэмклэ цыфхэр зэнэ-
кьокъугъэх.

Зэфэхьысыжъэу ашлыгъэхэм
Свердловскэ хэкум испелеолог
хэшыпыкыгъэ куп апэрэ чло-
плэр зэрихьыгъэр къагъэлэ-
гъуагъ. Башкортостан кыкly-
гъэ купым — ятлонэрэ, къалэу
Санкт-Петербург кыкlyгъэм
ящэнэрэ члоплэр афагъэшъо-
шагъэх.

Чемпионатым къекloллагъэ-
хэм ащыщэу Даниил Чередни-
ковым (Санкт-Петербург)
такыкь 18-клэ гъогуонэ гъэнэ-
фагъэр кыкlyгъ, бзылфыгъэ-
хэмклэ Амина Чанышевам
(Санкт-Петербург) а гъогу
шыпккъэм такыкь 21-рэ тыри-
гъэклодагъ.

Урысыем изеклон-спорт
Союз итхьаматэ игуадзэу, чем-
пионатыр зэхэзыщгъэ купым
ипашэу Наталья Сизиковам
кызырриуагъэмклэ, Адыгеим
икъушъхьэхэр спелеологиемклэ
зэнэкьокъухэр ащыпшлэнхэм
атэгъэлпсыхьагъэх. Тапэкли
мыш чемпионатхэр шызэхэп-
щэнхэм утырагъэгущлухъэ.

(Тикорр.).

Зэнэкьокъур псэуплэу Ка-
менноостокскэм пэмычыжъэу
«Хьаджыкыо лloклэ зэжъуклэ
(теснина)» заджэхэрэ члоплэм
шызэхашэгъагъ.

«Спелеологием» гъочлэгъхэр
зэбгъэшлэнхэр, уащызеклоныр
къекly. Ащ пылъ цыфхэм
гъочлэгъхэм пэсэрэ цыфхэм
къачлэнэгъэ лъэужхэр ащалэ-
гъух, псэушъхьэ зэфэшъхьаф-
хэм якъупшъхьэхэр къащагъо-
тых, псыуцуплэхэу, къэкlyхэу
ачlэтхэр, хьамлыхэу ачlэсхэр
къапэкloфэх.

Хьаджыкыо къушъхьэ лloклэ
зэжъум чемпионатыр щыра-
гъэкloкlyнэу кызыкlyахыгъэр

ар гъочлэгъхэм зэрафэдэр
ары. Члоплэ охым шыл, хъоу,
инэпкъхэм чlэутыгъэхэр, хэ-
хыгъэхэр ялэх.

Зэхэщакloхэм кызырэхэ-
гъэщыгъэмклэ, Адыгеим изы-
гъэпсэфыплэ-зыгъэхъужыплэу
Хьаджэко лloклэ зэжъур кы-
зырэхыхыгъэм рыкloгъоужы-
гъэхэп. Шъхьагуащэ ипсыхэм
даутыгъэ тlуакloм илъэагъэ
метрэ 20 — 35-рэ мэхъу. Зе-
клохэм пхыращыгъэ лъагъохэм
ащ уращаллэ. Узэрысын хьа-
клэщхэр пэблагъэх.

Зэнэкьокъум Урысыем ишъо-
лгыр зэфэшъхьафи 7-мэ къа-
рыкlyгъэ цыфхэр хэлэжъагъэх,

Зекloхэр дагъэхьаштгохэп

Кавказ кьэралыгъо биосфер-
нэ заповедникыр зекloхэм апае
мы мазэм и 27-рэм нэс зэфэ-
шыгъэщт. Шъыхьэхэм якlo-
лгытыкlyжыын ащ шэкlo.
Лэгъо-Нэкъэ биосфернэ поли-
гонымрэ Шытхьэлэ зэпыры-
кlyплэм кышыублагъэу Бэ-
быкыо къуаджэм нэсрэ гъогу-
уанэмрэ зlухыгъэщтхэр.

Нэмыкл псэушъхьэ-
хэу плэгъурэр плыгъэ-
нэу шытхэм ялгыты-
гъэмэ, шъыхьэхэр «да-
лохэзэ» клалгытыкly-
жыых. Шъыхьэ хъухэм
якlyм макъэкlo зыдэ-
щылэ члоплэхэр къашлэх.
Заповедникым ило-
фышlэхэм кызырало-
рэмклэ, 1980-рэ илъэс-
хэм шъыхьэ мини 3-м
къехъу ащ дэсыщтыгъэ,
90-рэ илъэсхэм ахэм яп-
чъагъэ лъэшэу кыщы-
клэгъагъ. Джырэ уахъ-
тэм шъыхьэ лъэпкы-
шлухэм япчъагъэ хэжъ-
жэу ыублагъ. Икlyгъэ
илъэсым икыгъэлэжъо-
ныгъэхэр — шъхьэ 1340-рэ.

Шъыхьэ лъэпкышлухэм яп-
чъагъэ зоологхэм кыыхахыгъэ
шlыклэклэ къалтытэщт. Запо-
ведникым илофышlэхэмрэ клэ-
лгытыкlyжыыным ежъ ишло-
игъоныгъэклэ пклэ хэмылэу
хэлэжэхэрэмрэ якъэгъэлэ-
гъонхэри кыдыхалыгътэщтых.

Уипсэуплэ кыызэхэонным нэсыгъэмэ: фитыныгъэхэмрэ зеклуаклэхэмрэ

— Узыпсэурэ унэм изытет дзеу, кыызэхэонным нэсыгъэмэ, хэбзэгъэцклякхэм кыбдырамыгъаштэу, плорэм кьемызэгъэхэу мэхъу. Ащ фэдэ чыплэ узифэклэ, сыда шлэгъэн фаер?

— Зэклэмэ апзу унэр зыхэтхэгъэ псэуплэ фондм, чыплэ зыгъэлорышлэжыплэр арыми е кьэралыгъо кьулыкхуэхэм ащышми, иведомствэ зэхэт комисси-ем лъэлу тхылъ унэм изытет кьэгъэнэфэнэу афэптхын фае. Ащ

фэдэ комиссиехэр чыплэ псэу-ми зэращызэхэцгъээнхэ фаеу УФ-м и Правительствэ иунашъоу 2006-рэ илээсым шылэ мазэм и 28-м N 47-р зытетэу кыдэккыгъэм кышцелэ.

Хабзэм ыгъэуцугъэ шэпхъэ гъэнэфагъэхэм унэм изытет аде-мыштэмэ, ащ уисышгъунэу зэрэ-щымытым е ущыпсэунклэ зэрэ-щынагъом кьахэккыу комисси-ем ар зэрэкьутэжыгъээн фаер егъэуэфы.

Ятлонэрэмклэ, лъэлу тхылъым игъусэхэу унэм фитыныгъэ илэу зэрысыр кьэзыушыкхытырэ тхылъым икопие (нотариусым кыгъэшпыпкэжыгъэу), унэм итехническэ паспорт, учлэсы-шгъунэу щымытэу, бгъэккыжын фаемэ, ешыллэгъэнэу ищыклэ-гъэ лэушлэнхэм япроект комис-сием епхыплэштых.

Унэр кыызэхэонклэ шына-гъомэ, ар зыуплэккылэрэ хыыз-мэтшлэлэм унашъоу ышлы-гъэр зэрэцхэгъэ тхылъ уилэн фае.

Зы мазэм кыккылоцл комиссиер тхылъэу епхыплэгъэм хэплэн,

псэуплэм изытет зэрагъэшлэн, ауплэккыун фае. Ащ ыуж унэм уисышгъунэу щытмэ е ущыпсэун умылэккышцтмэ итхагъэу, эк-земплириц хъоу унашъор агъэ-хъазыры. Ащ кышцлорэм елгы-тыгъэу унэм рашлэштыр (агъэ-ккыжыныш, цыфыр джыри члэсышцтмэ, акъутэжышцтмэ) рахъухъэ.

Мэфитфым кыккылоцл уна-шъоу комиссием ышлыгъэр лъэлу тхылъ зытхыгъэм фагъэ-хыжынышгъэу щыт.

— Унашъоу комиссием ышлыгъэр цыфым ыгу римыхъымэ ыкли емызэ-гъымэ, хэта джыри зэ-ккылаэмэ хъуштыр?

— Мэзиш теклыфэклэ уна-шъоу ашлыгъэр хыкумым рихыллэн фит. Унашъор тэрэз-мэ е мытэрэзмэ ащ цызэхэафшцт.

— Узчлэс унэр уимые, охътэ гъэнэфагъэккы бгъэфедэнэу оштэ-мэ, сьд фитыныгъэха уилэхэр?

— Унэр акъутэжынышгъэу щытмэ

е учлэмысыжышгъунэу агъэунэ-фыгъэмэ, псэуплэр зыштагъэхэр зэрэеклоштхэр УФ-м и Псэуплэ кодекс ия 85 — 89-рэ статыхэм кьащелэ.

Зэзэгъыныгъэ тхылъ ялэу ащ фэдэ унэхэм цыфхэр ащэпсэу-хэмэ, нэмыкл унэхэм зэрагъэ-ккыжы фаер хабзэм ипшгъэрыл. Ау ахэм язытет апэ зычлэсы-гъэхэм нахы нахъ дэгъунхэ фае.

— Унэ кыызэратынэу щытхэр узычлэсынклэ шынагъом кычлэщыхи, нэмыкл псэуплэм зэра-гъэккыуагъэхэм пае зы-хэтхэгъэхэ чэзыум кы-хатхыкыжынышгъэу щыта?

— УФ-м и Псэуплэ кодекс ия 57-рэ статья кыызэриорэмклэ, кьэралыгъо псэуплэ фондм кыыхиубытэрэ унэхэр, зыщы-псэун зымылэхэр зыхатхэгъэ-гъэхэ учетым хэтхэмэ, ячэзыу кызысккы, унэхэр кьаратых. Кодексым я 55-рэ статья кы-щелэ цыфэу зиунэ кыызэхэо-ным нэсыгъэр гузэжыгъоу ащ

кычлэщи, изытет нахышлоу, фэшъхаф унэ зэрэратыгъэм емылгытыгъэу, унэ зыщыккыгъэ-хэм ячэзыу кыыхэнэжы, ежы-ышъхэккы нэмыкл псэуплэ зэри-мыгъэгъотыгъэмэ.

Непэ упчлэ заулэхэм яджэуап-хэр кьаттыжыгъэх. Кыккылы-ккылорэ зэулыккыгъом зиунэ кыызэ-хэонклэ шынагъоуагъэхэм ялофы-гъоуагъэхэм шъафэу татэгущылэшт.

Шьугу кьэтэгъэккыжы, Уры-сые Федерацием исубъектхэм янахыбэм цыфхэм яфитыны-гъэхэр кьэушхумэгъэнхэмклэ лыккыхэм лэу зэрэащлэрэр. Ахэр шъо шьугыгъэгумэккырэ лэуфэгъэхэмклэ лэушлэгъу кы-шъуфэхуагъэхэм хъазырых. Кьы-зэрэжыу дэзеккыуагъэхэр шьу-шомытэрэзмэ, шьуифиты-ныгъэхэр аукъохэмэ, шьукъэ-зыхушхумэн лыккыхэр зэрэшы-лэхэр зыщышхумэгъэгъуш.

Владимир ЛУКИН.

УФ-м цыфхэм яфитыны-гъэхэр кьэушхумэгъэнхэм-клэ иллыккы.

Программэм зэрэхэлэжыагъэхэм ишлуагъэккы

лофшлэнымклэ ыкли социальнэ хэхэоныгъэм-клэ Министерствэм ыгъэхъазырыгъэ Про-граммэу щылэныгъэм чыплэ кьин ригъэуцэ-гъэ унагъоуагъэхэм лэушлэгъу афэхуагъэным епхы-гъэр илээсиц хъуагъэ Адыгэ Республикэм зыцагъэцаккырэ. Шьугу кьэдгъэккыжыны, ар мурад гъэнэфагъэ зилэ программэу «Ады-геим иккылэцкылухэр» зыфилорэм зэрэхэхэр-рэр. Программэм пшъэрыл шъхъалэу илэр — унагъоу ащ хэлэжыанэу кыыхахыгъэхэм ежы-ежырэу залыгъыжыным тлэккы-тлэккы кы-фэклонхэмклэ лэушлэгъу ягъэгъотыгъэныр, чыплэ кьиным ищыжыгъэнхэр ары.

2012-рэ илээсым ащ илэгъэккы пэе сомэ мин 700 ккытлупшыгъ. Унэгъо 20-у хэлэжыагъэхэм сомэ мин 35-рэ зырыз аратыгъ. А ахышэр анахъ лэуфэгъо шъхъалэу унагъом ыпа-шъхъэ итхэм язэшлэхын пэлуагъэхъанэу ары ащ шапхъэу пылгыр.

Программэм мэзиплэ лэуф зэришлэгъэр, гъэтха-пэм и 1-м кышцгъэжыа-гъэу бэдзэогъум и 1-м нэс. Унагъо пэпчэ епхыгъагъэ специалист. Кьыхахыгъа-гъэхэр сабыибэ зыплурэ унагъоуагъэхэр, унэгъо имы-кхуэхэр, сэкьатныгъэ зилэ ккылэцкылухэр зыцаплу-хэрэр арых.

Ахышэу ахэм аратыгъэм ишлуагъэккы унэгъо 11-мэ лэушлэгъу кьафэхушцт хызмэтым зырагъэушхом-бгъугъ, унэгъуи 6-мэ гъэ-цккыжыны лэушлэнхэр шлокл имылэу ящыккыгъа-гъэх, унэгъуи 3-мэ ком-мунальнэ фэлэ-фашлэхэм арасеккы чыфэу ателгыр атыжыгъ, газ хъаку ащэ-фыгъ, ккылэцкылухэм апае

плэ, гъэсэнныгъэ зэрагъэ-гъотынымклэ, япсауныгъэ епхыгъэ лэуфэгъоуагъэхэм язэ-шлэхынклэ лэушлэгъу афэ-хъугъэх. Гушылэм пае, охътэ гъэнэфагъэм телгы-тагъэу лэуф зышлэгъи, ккы-лэцкылу лэушлэгъуи зыса-бый зытыт анал зэрагъэ-гъотыгъи ахэм кьахэ-ккыгъ. Еджаплэм члэхэу егъэджен программэр иккыу кызылэккыгъэхъан зымылэккыхэрэм лэуф ада-шлэгъ, юридическэ лэуш-лэгъу зыщыккыагъэхэм ар арагъэгъотыгъ.

Лэзэгъу уцхэр зэрагъэгъо-тыгъэх.

Унагъоуагъэхэм мылкъуккы лэушлэгъу афэхуагъэным имызакъоу, кьэралыгъо кьулыккы ыкли общест-веннэ объединение зэфэ-шъхъафхэм Программэм хэлэжыагъэхэр ягумэккы-гъоуагъэхэм аналэ тыргъэдзэ-гъэныри ащ кышцыдэ-лытэгъагъ. А лэуныккы-ми ишлуагъэ кьэккыуагъ.

Зигугъу тшлырэ Про-граммэм хэлэжыагъэ уна-гъоуагъэхэм арысхэм лэушлэ-

Программэм шлуагъэу кыыхыгъэм зэфэхысыжы фэшлэныклэ джыри пэса-ломи, кыыхэбгъэщын плэ-кышцт ащ зэрэхэлэжыагъэ-хэм ыпккы кыккыккы, а унэгъо 20-р чыплэ кьин-нэу зэрытыгъэхэм кыккы-жыныхэмклэ лэушлэгъу гъэ-нэфагъэхэр зэрэащлэгъэхэр.

Адыгэ Республикэм лэушлэнымклэ ыкли социальнэ хэхэоныгъэмклэ и Министерствэ ипресс-кьулыккы

Сабыйхэр шагъэгупсэфых

Красногвардейскэм дэт ккылэ-цкылу лэушлэгъу «Колобок» зы-филорэм мы мафэхэм тыщылагъ. Шагум тызыдахэм апэ тыналэ зытетызэагъэр сабыйхэр зыщы-джэгухэр площадкэр зэрэзэте-гъэпсыхыагъэр ары. Ккылэцкылу лэушлэгъу ипащэу Цэй Ларисэ кьытпэгъоккыгъ ыкли лэушлэн зэрэзэхэащэрэм тыщыгъэгъозагъ.

— Адрэ ккылэцкылу лэушлэгъу афэ-дэу сабыйхэр зэрэдгъэгупсэфышцтхэм ты-пыл, — кьелуатэ Ларисэ. — Мэфэклэ пэпчэ ккылэцкылухэм усэхэр, ордэхэр ятэгъашлэх, пшысэ цкылухэм атехыгъэ спектаклэхэр кьатэгъэгъэзлэгъоу. лэуфхъэ-бзэ гъэшлэгъонэу зэхатхэхэрэм нахыжы-хэр кьатэгъэблагъэх, ясабыйхэм кьэгъэ-лэгъонэу кьащышхэрэм ахэр ашлэгъэ-шлэгъонэу яплых. Адыгэ лэушлэгъуи ишэн-хэбзэшлэхэр ящыккыгъом кыш-гъэжыагъэу зэрэхэтлхышцтым ыуж тит.

Цэй Ларисэ мы лэушлэгъу зыгъэцаккырэ бэшлэгъэп, ыпккы Адэмые ккылэцкылу лэушлэгъу ипащэу лэуф ышлэгъ. Мыщ кьызылхыагъэм кьышгъэжыагъэу ккылэ-цкылу лэушлэгъу дэгъуккы кьызэрахи-гъэщышцтым пыл, фэлэккышцтыр зэккы ешлэ.

Непэ тыдэкли сабыйхэм апае чыплэхэр зэрэщымыкхуэхэрэм мы псэуплэри шьу-хыагъэп. Сабыеу мыщ члэхэр купышэу гошыгъэх, зэккыккы ккылэцкылу 40 ша-лыгъынэу щытыр, ау чыплэхэр зэри-мыкхуэхэрэм фэшл нэбгырэ 74-рэ кье-ккыуагъэ.

— Ккылэцкылухэм лэуф адзэшлэшттым иккыхэхын лэушлэгъу щытэп, — ело ти-гушылэгъу. Группэ пэпчэ ккылэцкылу ыкли ккылэцкылухэм яфэлэ-фашлэхэр зыгъэ-цккырэ бзылгыфэгъэ фэгъэзагъ. Ккылэцкы-хэм зэккыми ашпэрэ еджаплэр кьаухыгъ, дэгъоу сабыйхэм агуэрлэх. Алгэкл кьа-мыгъанэу апылтых. Хэушъхыафкыгъэ программэмклэ лэуф адашлэ.

Непэрэ мафэм ккылэцкылу 13 еджаплэм фэдгъэхъазырэу тил, ахэм дэгъоу лэуф адзэ-тэшлэ, еджаплэхэм зэгурылэныгъэ ады-тилэу тадэлажы. Тиккылэцкылухэр егъэджен сыхыатхэм ахэхы, ежы ккылэцкылухэр

кьытфэклэх. Ккылэцкылу лэушлэгъуи еджаплэрэ тхаккырэ шьызыгъэшлэгъэхэм еджэныр нахъ лэушлэх кьафэху.

Сабыйхэм япсауныгъэ лэушлэгъу тыналэ тет. Илээс пчъагъэ хъуагъэу сабыйхэм апкышлэу гъэпытэгъэнымклэ ыкли япса-уныгъэ кьэушхумэгъэнымклэ лэуф адзэ-шлэрэ Евгения Черниковам шлуагъэ игугъу кьэшлыгъэныр кьылэжыгъ.

Ккыушым тилэжыаплэ зэрэмаккы кьы-хэзгъэщы ешлэгъу. Ккылэцкылу тиккылэ-цкылу лэушлэгъуи лэушлэгъу, зэккы пшомы хъу-нэу, ныбжыккы, ахэм кьагъахэрэр миниплэми нэсырп, джащ кьыхэккыккы бэ лэушлэгъуагъэхэр, кьылушхыагъэхэр фаехэп. Ккылэцкылу лэушлэгъуи ны-тыхэм якоми-тетэу щызэхашагъэм чанэу лэуф ешлэ. Ащ хэтхэм ялэу зэхэлэу лэуфэгъоуагъэхэр эшлуа-хы, гъэцккыжыныхэр унэм рашлэглэх, мэфэклэхэм язэхэщэнклэ ящыккыгъэ джэ-гуалэгъэхэр, шлушъафтыныхэр кьащэфых. Ыпккы зигугъу кьэтшыгъэу шагури ашлын зэхум ны-тыхэм депутатэу Ба-хъуко Долэткырэу яшлуагъэ кьытэккыгъ.

ПАТИКЪО Анет.

Сурэтыр тезыхыгъэр лэушлэгъуи Аслъан.

Ныбджэгъур къошышлу

Ныбджэгъуныгъэм, шыпкъэныгъэм, зэкъошныгъэм яхылагуэу гуцылэжыбэ щы. Ахэм ащыщых мы-хэр: «Ныбджэгъур мэфаем агъэунэфы», «Ныбджэгъу зимылэр къурэ закъом ычлэп», «Ныбджэгъур къо-шышлу». Гупшысэ куухэр альапсэу, акъыл зэфэшлу-клэ мыхэр ушъагъэх.

Ныбджэгъу шыпкъэм фэдэу зыкъашлэу, дахэу къып-лушхыпцлэхэу, шыпкъэныгъэ-зэфэныгъэ къыбдалэжы фэдэу зыкъагъэлъагъоу шылэри маклэп. Ныбджэгъу нэпцлэхэм шъугъуалэхэр къахэкых, гъэхъагъэ горэ уинасын къы-хымэ агу хэкых, лъэшэу къа-хэщы.

Ныбджэгъу шыпкъэр къо-шышлэм фэд, сыд фэдэ уах-ти, къин уилэми, хъяр къыо-клуми, къыбготышт, уигъэгу-шхошт, блышкыу уилэшт.

Джащ фэдэ ныбджэгъу Бра-кые Шамилэ ил: хьалтэл, псэн-чъэ, цыф заф, шыпкъэныгъэ хэлъ. Ар Тэхьутэмкъуае шэ-псэу, илэс пчъагъэрэ чыплэ зэфэшхъафхэм ащылэжыагъ. Гуцылэ мыхъун е мытэрэз ащ фэгъэзагъэу алоу зыми зэхи-хыгъэп.

Ныбджэгъоу ар къызыте-гушылэрэр Шъэуапцкъо Гъу-чыпс, цыфыгъэ дахэу, шып-къэныгъэу ащ хэлъыр гъэзетми

къыхъэу хъугъэ. Шамилэрэ Гъучыпсэрэ зэлэгъух, зэдэклэ-лагъэх, зэдэжыгъэх. Унэгъо лужьух тлури къызэрхъуагъэхэр. Янэ-ятэхэр колхозым шылажыштыгъэх. Ыпклэ хэмы-лъэу лажьэхэуи къыхэкых, илэсым икълэхым чыфэ къа-тефэжъэуи хъугъэ. Лъэхъаныр къыныгъ, «мыр нахыкълэхэм е нахыжъхэм ялофшлэн» алоу зэхамыдзэу унэгъо Иофхэр агъэацлэщтыгъэх. Армырмэ, ухэмылхыгъэу ухэкыхъын плъэкыхыштыгъэп. Илэс 11-м ит клэлэцлэклэхэр губгъом коцышхъуэгъой ащэщтыгъэх, сыхъат пчъагъэрэ Иоф ашлэ-щтыгъэ.

— Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо ужым, колхозым Иофшлэнхэр нахъ маклэ зышыхъухэрэм, Гъучыпси, нэмыкл клэлэхэри тызэгъусэхэу Краснодар уцхэр, пхъэ, шомыкл тцэщтыгъэх, — Шамилэ ыгу къэкыхъы. — Ахэм аклэтыгъэ ахъшэмклэ хьалыгъу, цыгъу, фыгу, сыр-

ныч, нэмыклэхэри къэтщэфы-щтыгъэх.

Ахэр къалэм лъэсэу кло-щтыгъэх, хьын хьылъэхэр алыгъэху къэкложыштыгъэх. Клымафэу чыопсыр къызы-зэыхъэрэм псынжым хэтхэу е мылым тетхэу зеклощты-гъэх.

— Мыщ фэдэ хъугъэ-шлагъэ горэ сыгу къэкыхъы, — хэ-гупшысыхъэзэ къело Шами-лэ. — Ар зыхъугъэр сщы-

гъупшэжырэп — 1941-рэ илэсым ищы-лэ маз ары. Ащы-гъум синыбджэгъурэ сэрыр илэс 12 зы-рыз тыныбжыгъ. Литрипшлэ зэрыфэрэ баллонхэм фэагын арытэу тлыгъыхэу Краснодар тыкъи-кыжыштыгъ. Гъу-чыпсэ ыпэ ситэу, мылым тытетэу ты-къакощтыгъ. Ошлэ-дэмышлэу мылычэ макъэм куор дыхэ-тэу къэлугъ. Сызы-зэплъэкых, синыб-джэгъу мылым пхы-рызыгъ, ытыкъын нэ-сэу псым члэбыгъ, мыл цаклэм иитлуклэ

пыгъэнагъ. Фэагыныр зэрыт баллоныр мыл кылуи щыцлэн-лягъ. Сыгу къэкыхъы къэс сымыхъын слъэкырп: ыпэ-рапшлэу сечъалли баллоныр къэсштэжыгъ, нэужым ныб-джэгъур псым къыхэхыжы-нэу сыфэжыагъ. Сагупэ дэгъэ-зыягъэу сыгъолти, мыл цаклэм слъакохэр пызгъэнагъ, Гъу-чыпсэ слъакохэм закъыпи-гъани къыхэкыхъыгъ.

Мэзэ заулэ тешлагъэу заор

къежыагъ. А лъэхъэнэ къинри, илэсныкъоу Адыгеир нэмыщ-хэм залыгыгъэри, зэныбджэ-гъухэм аушэтыгъ ыкли зэпа-чыгъ.

Къуаджэр шъхъафит зэхъу-жым, клэлэ лэахъохэм Иоф ашлэу аублагъ. Тури шыкоуа-гъэх: Гъучыпсэ райпотреб-союзым, Шамилэ гъомылэп-хэшл комбинатым алухъагъэх.

Шамилэ ицлыклугъом къы-щегъэжыагъэу мэшлоку гъоум Иоф щиллэнэу сэнэхъат зэри-гъэгъоты шлоигъуагъ. Игухэлъ къыдэхуным фэблэщтыгъэ, ау ащ фэдэ амал илагъэп: уеджэн хъумэ ахыщэ уилэн фэягъэ.

Зэоххори аухи, Иофхэр нахъ зыпкъ иуцожьхэу зеулэм, ежъ клэлэри Иофхэм ауж ихъагъ. Къалэу Орджоникидзе дэт мэ-шлокугъогу училищым члэ-хъанэу клуагъэ. Лъэшэу игуа-пэу Гъучыпсэ ныбджэгъур ыгъэклотоагъ. Мэшлокум има-шинистэу еджагъ, училищыр къызеухым исэнэхъатклэ Иоф ышлагъ.

Гъучыпсэ Иофхэри зэпы-фагъэх, къулыктур къызеух нэуж токарэ сэнэхъатыр зэ-ригъэгъотыгъ. Илэс пчъагъэ-рэ Краснодар дэт ушэтэкло дэгъэшл заводым Иоф щиллагъ. Аужырэ илэсхэм цыфхэр со-циалнэу къэухъумэгъэнымклэ Гупчэм щылэжыагъ. Джыдэ-дэм пенсием щыл.

ХЪУШТ Шэбан.

Бзэмрэ лъэпкъымрэ...

«Лъэпкъыр опсэуфэ, бзэр щылэшт, бзэр щэлэфэ, лъэпкъыри псэушт» — ало адыгэхэм. Мы гуцылэжыр зызэхалъхъагъэр непэп ыкли тыгъуасэп... Лъэхъэнэ чыжъэхэм ар къызэрарыкырэм ыужклэ тызэплъэ-кыжымэ лъэпкъым игулытэ зынэсыщтыгъэм ар инэпэплъ...

Гукъау нахъ мышлэми, лъэп-къым непэ изытети, Иофыгъоу зэшлохыгъэн фаехэми тазы-щытегушылэрэр (тлорэм нахъ инэу Иофым зызэримыушгъом-бгъурэр шъхъафы) мэфэ гъэ-нэфагъэхэм япхыгъэ къодый. Гуцылэм пае, адыгэхэм тхъа-мыклэгъошхоу къяхъулагъэр пстэуми агу къызыкыхъырэр, жъоныгъуаклэм и 21-р ары. Бзэм изэрэщыт нэмылэмэ — гъэтхэпэм и 14-м ащ ыцыпэ къыхэтэгъэщы нылэп. Урыс гуцылэжы щыл «Шыблэр къэ-мыомэ, лъыжым къащ къы-хъырп» ылоу. Непэ тыбзэ изы-тет шыблэр хэгъэкхыри, псым къыухъурэгъэ Иошхъэ закъоу, непэ-неушэу ащ члэбыштым фэд. Ары ащ игугъу къэсымы-шымэ мыхъунэу сэри зыклэс-лыгътэрэр. Ащ фэдэу тэ, ныб-жыкълэхэм, лъэпкъ Иофыгъохэм ягугъу къэтшымэ, «зыгорэм зэрехъоклынба» зыфэллоным игугъэллэ бзый джыри къыт-тепсэ.

Шэныгъэлэжы пстэуми зэ-рээдаштагъэм клэлъыклоу, лъэпкъыр (этносыр) къэхъу-ным мыщ фэдэ зэфэдэ нэша-нэхэр фэлорышлэх:

— *Чыгоу къызэрхъухъэ-хи лъэпкъ фэдэу зыщыуцу-гъэхэр*

— *Культурэр*

— *Тхыдэр*

— *Лъэпкъыр зэрээдджэ-жыырэ цлэр*

— *Бзэр...*

Мы зигугъу къэтшылгъэ нэ-шанэхэр эклэри зыхэлъ цыф купыр ары лъэпкъклэ уза-джэмэ хъуштыр... Зым зыр клэрычыгъэу е зым зыр ыпэ ишъэу мы нэшанэхэр, гъэ-псыгъэхэп — пстэури къы-зэдыхэлъытагъэу лъэпкъыр лъэпкъклэ озыгъэлъытэрэ нэ-шанэх.

Пстэуми непэ тэлъэгъу гло-бализациеклэ заджэхэрэ зэ-хъоклыныгъэу дунаим щы-хъухэрэр. Лъэпкъышхохэм афэмыдэу ащ ипцэгъо шлу-цлэхэр щынэгъошхоу лъэпкъ цыкълумэ ашъхъащтыр... Глоба-лизацием иягъэклэ бзэр плэ-клэлэу, пщыгъупшэжымэ, ащ къыгъээзжышхуштыгъ. Непэ зэп, тлоп адыгэбзэ къабзэклэ зэхуугуфыкыгъэу, дахэу угу-щылэныр «модэм димыштэжы» нэшанэу, лъыжыгъэ нэша-нэу зылъытэхэрэм узэралу-клэрэр. Лъэпкъым ыпсэрэ

иакъылрэ зыхэлъ бзэр «мо-дэм икыгъ».

Гуцылэр — гуцыл. Гупшы-сэр — гупшыс. Жэм къыдэ-лэти, огум ибыбэжыгъэ гу-цылэми гупшысэми мэхъа-нэ ялэп аклоцлэлыр щылэ-ныгъэм щымыгъэфагъэмэ. Непэ бзэр зэрэклодырэм игу-гъу къэпшлын къодыр маклэ, ащ узэрэпэшлуклошт шлы-клэхэм яусэгъэныр нахъ тэ-рээ. Тиреспубликэ къэралыгъо бзитлу зэрилтыр хэти ешлэ. Ау шэныгъэм ылэныкъоклэ, пуб-лицистикэм ар зэрэцагъэфэ-дэрэр мэклэ дэд. Бзэм иамал-хэр цыкълухэу, шэныгъэм фэ-гъэхыгъэ гуцылэхэр щымы-лэхэу зылорэр маклэп. Ау адыгэ тхэклошхом игупшысэ бэмэ ащэгъупшэ — «Урыгушы-лэштмэ, бэ къырыплонэу тил адыгабзэ зыми хэмыклоклэ-нэу!»

Пкъыгъор дунаим къыте-хъомэ, инэшанэ горэм елты-тыгъэу цлэ фаусы — ащ фэд «самолет», «холодильник» зы-фэллошт урыс гуцылэхэр. Мы-хэм яадыгэ къэлуклэ зэрэщы-лэр зышлэрэр маклэ: **къухъэ-лът, гъэуцъыпалъ...** Шып-къэ, мы гуцылэхэр урысы-бзэм изэдзэкыклэ амалынкли хъун — ар калыкклэ заджэхэ-рэ гуцылэгъэпсыкл. Ау ты-бзэклэ къэтлон тлэкыхыт гу-цылэр сыд пае хымабзэклэ къэтлона? Мыщ дэжым тыгу къэкыхъын фае нэмыкы-

бзэ гуцылэу тижэрылуабзэ къыхафэрэм, анахъ хъэтэпэмы-хъэу, «тимыщыклагъэу» тлы-тэрэ гуцылэр арыми, тэ ты-бзэ пэлапчъэ тыфешлы. **Ручк, мороженое** зыфилорэ гуцылэ-хэри адыгабзэклэ непэ къэтлон тлэкыхыт — **пэрытх, чы-лумыл...** Адыгэ гуцылэхэ-ба мыхэр! Тэ тыбза амал зи-мылэр?!

Бзэшэныгъэм пылъ шэны-гъэлэжъэу тилэр бэ. Ау адыга-бзэм зегъэушгъомбгъугъэным икыу фэдизэу дэмылажъэхэклэ энэгъуагъо. Ащ эпыхыгъэу джы-ри зы Иофыгъо зэшлопхын плъэкыхыт... Тиеджаплэхэм адыгабзэклэ тышаджэми, члэ-нагъэу бзэм ышлыгъэхэр а сы-хъат зылгум ыгъэтэрэзыжы-нэ ылэкыхытэп...

Иоклэ-шылкылу ялэхэмклэ лъэпкъыбэхэр непэ къыхэб-гъэщынхэ плъэкыхыт. Гуцы-лэм пае, Германием е Фран-цием щыц цыфхэр ежъ Евро-пэм исхэм псынклэу къашлэ. Ау тэ, Кавказым исхэмклэ, не-пэ тыкзэзыуцухъэрэ цыфхэр зыщыц лъэпкъыр къызэрэт-шлэрэр бзэр ары. Сыда плэмэ мыщ исхэм къызэрэтшломы-шлэу зэфэдэныгъабэ тишэн-зе-кыаклэхэмкли тидунээеплы-клэкли тхэлъ.

Бзэм ащ фэдэу мэхъанэшхо имылэу зылъытэхэрэмклэ щы-сэтехыплэу къэпхын плъэ-кыхыт убыххэр... Ахэр непи къытхэтых, ау бзэр зэралэклэ-

зыгъэм къыхэкълэу «хэткы-хъагъэх».

Кавказ заом ыуж адыгэм ищылэклэ-псэуклэ ехьыллэгъэ политикэм къыдыхэлъытэ-гъагъ зы адыгэ чылэр бгъуи-пллымклэ урыс къутырхэмклэ къэуцухъагъэу гъэтлысыгъэ-ныр... А политикэм зыдылэ-гыгъ непэрэ адыгэ респуб-ликишыми, мээдэгу адыгэхэ-ми, хылушгъо адыгэхэми япсэ-уклэ. Зэрэдунаеу зэрэщипхы-хъагъэм имызакъоу, ичлыгу шыпкъыи лъэпкъыр щыго-щыгъ. Ащ къыхэкълэу бзэм ианых нэшэнэ шъхъалэу — жэрылуабзэу, адыгэ гуцыла-бзэу щытыр цыкылу-цыкылузэ лэклэзы. Тыркуем ис адыгэхэм бзэм зэрэрымыгушылэщты-гъэхэм къыхэкыхыклэ непэ са-быеу адыгабзэ зышлэрэм ушы-луклэныр агъэшлагъо хъугъэ. Ар Тыркуем иполитикэ гъэ-псыклагъ. Непэ ащ ис адыгэ-хэм яфитыныгъэхэм нахъ за-ушгъомбгъугъэми, бзэр ис-хэм алуплъхъажыныр къин хъугъэ. Ащ Иофэу дэлшлэн фаер лъэкълэу ялэм лъэшэу къе-бэкых.

Шыпкъэ, «мы зэпстэум мылкъу ящыклагъ, тиреспу-бликэ фэуклочыштэп» зылон-хэри щылэх. Ау тыбзэ тыфэбэ-нэнэу фитыныгъэ урысые хэб-зэгъэуцугъэм къытетты. Ар «О языках народов Российской Федерации» зыфилорэ зако-ныр ары.

СИХЪУ Сылтан.

Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым иаспирант.

Кьолъхьэ тын-Иыхыным пэуцужьыгъэным изы амалхэм ащыш

Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ бжыхьэм илэшт зэхэсыггом кьолъхьэ тын-Иыхыным пэшуэ-клорэ бэнэныгъэр гъэлэшыгъэным фытегъэпсыхьэ-гъэ Иофтхьэбзэ зауламэ щакхэплъэщтых.

Гушылэм пае, гъэцкIэкIо, хэбзэхьуэхэ ыкIи хьыкум хабзэм ялIыкIохэм IэкIыб къэрал экономикэ ИофшIэнэу агъэцакIэрэм иуплэкIун пхъэшагъэ хэлъхьэгъэным эпхыгъэ Иофыгъор. Хабзэм ИофышIэхэм IэкIыб къэралхэм мылIуку щыраIэныр зымыдэрэ законопроектхэм ятегущыIэн аублэгъах. Зы лъэныкъом (нахь шъэбагъэ зыхэлъкIэ алытэрэм) зэрэклигъэтхьэрэмкIэ, Iэ-кIыб къэрал мылIуку кызылэкIэ-зыгъахьэ зышIоигъом ар зыкIи-щыкIагъэмкIэ, кызыррищэфышт мылIукоу иIэмкIэ тхылъ гъэнэфа-гъэ кытын фае. Ащ фэдэ къэбары-рыр икIоу шъхьэхыгъэ къэзы-мышIырым уголовнэ пшъэдэ-кIыжъ рагъэхьыну ары. ЯтIонэрэ лъэныкъом (нахь пхъэшагъэ зы-хэлъкIэ алытэу Урысыем ина-роднэ фронт кыгъэхъазыры-гъэм) зэрэклигъэтхьэрэмкIэ, къэ-ралыгъо кыулыкIушIэхэм IэкIыб къэралхэм мылIуку ащыраIэн, счегхэр къащызIуахын ыкIи Iэ-кIыб къэрал компанихэм яактив-хэр кызылэкIагъэхьан фитхэл.

Мы Иофыгъом тегущыIэнхэ фаеу зыкIэхьугъэр IэкIыб къэрал-хэм мылIуку ащызыIэхэм тыхэгъ-гу ыкIи ащ щыпсэурэ цыфхэм яфедэхэм ямызакъоу, ямылIукоу Урысыем ифедэ фэмылажъэрэ зыдэщылэ хэгъэгум фэгумэкIхэу рагъажьэ. Зиофхэр дэгъоу зыпы-фэрэ цыфыр къэралыгъо кыулы-къум Iухъаным ыпэкIэ, тэрэзу егупшысэн ыкIи тыриубытэн фае: бизнесымкIэ Иофхэр лъыгъэкIо-тэштхэ е политикэм зыфигъэзэ-щта? Ащ икIоу зыфытыригъэ-псыхьан фае.

Депутатхэм мы лъэныкъомкIи шэпхэ гъэнэфагъэхэр къыда-лытэнхэу щыт. Депутатхэм пред-приятием иакцихэр бэу иIэхэу е ащ пэщэныгъэ дызэрихьагъэу щытмэ, Федеральнэ ЗIуIуIэм а лъэныкъомкIэ икомитет хэхан ылъэкIыштэп. Гушылэм пае, фар-

мацевт сатыу иныр зылэ илэ цы-фыр псауныгъэм икъэухъумэн-кIэ комитетым хэтын ылъэкIы-штэп, сыда пIомэ а предприятием ифедэ зыхэлъ унашъо горэ ыштэ-ным ренэу тенэцIыхьашт.

МышкIэ щысэу къэбгъэлъэ-гъон плъэкIышт къэгъэгъунэн Иоф-хэм афэгъэгъэгъэ предприятиеу «ОСКОРД» зыфиIорэм пэщэны-гъэ дызэзыхьыштгъэ Г. Гудко-выр. Ащ дакIоу ар Къэралыгъо

законопроектым Урысые Феде-рацием и Къэралыгъо Думэ ыкIи ФедерациемкIэ и Совет зIахьыл-благъэхэр ащылэжъэнхэ фимытэу шыгъэнхэр кыделъытэ, парла-ментми Иоф щызэдэшIэн зэрэфи-мытхэр кыреIотыкIы. НепэкIэ Къэралыгъо Думэм ИофшIэн эпхыгъэ лъэныкъохэм нафэ кы-зэрэшIыгъэмкIэ, парламент фрак-циер унэгъо предприятие ашIыгъ пIомы хуышт.

Мы законопроектыр зэхэзы-гъэуцогъэ Андрей Исаевым кы-зэрэклигъэтхьыгъэмкIэ, общес-твэм игъэкIотыгъэу ащ щытегу-щыIэщтых, нэмыкI лъэныкъохэ-

Указ тегъэпсыхьагъэу Къэралы-гъо Думэм идепутат пстэуми къэралыгъо IэнатIэхэр алыгъых. ПстэумкIи депутат 600 Къэра-лыгъо Думэм хэт. Непэ партиеу «Справедливая Россия» зыфиIо-рэм зэрэшыхьурэм фэдэу унэгъо ИофшIапIэ ахэр пшIыхэ хуыштэп.

Шыпкыэ, хэдынхэмкIэ Кон-ституцием кыдилыгъэтэрэ фыты-ныгъэу цыфхэм яIэхэм а хэбзэ-гъэуцугъэм гъунэкпкэ гъэнэфа-гъи афишIырэп, изэрари якIы-рэп. ЗIахьылхэр хэдынхэмкIэ фытыныгъэ яI, ау нэужым ашы-щэу къэралыгъо IэнатIэр зыIы-гъыштхэмкIэ ахэр зээгъынхэ фае. Джащ фэдэу гъэцкIэкIо ха-бзэм икъэралыгъо кыулыкIухэм зIахьылхэр ахэтынхэ мыхъунэу ащ кызырэдильгъэтэрэм пае якон-ституционнэ фытыныгъэхэм къакIыригъэчэу пшIыгъэ хуыштэп.

Законопроектым игъусэ зэхэф гушыIапэм кызырэщиIорэмкIэ, ащ фэдэ гъунэкпкэ гъэнэфагъэ-хэр зыкIашIыхэрэр ежъ ашъхьэ-кIэ IэнатIэу алыгыр кызыфама-гъэфедэным, кьолъхьэ тын-Иыхы-ным пэуцужьыгъэным пай.

ЗIахьылхэр ыкIи зы унагъом исхэр къэралыгъо хабзэм икIу-лыкIухэм, организациехэм ыкIи предприятиехэм ащызэдэлажъэ-хэ зэрэмыхуыштхэм эпхыгъэ Иоф-тхьабзэхэр, шапхьэхэр зэрэдунаеу къащыдалыгъэх.

Зы кыулыкIу е зы организа-цием зIахьыл благъэхэр шыла-жъэхэ зыхьукIэ, ИофшIэным ащ изэрар екIы. Джащ фэдэу депу-татхэри зIахьыл благъэхэ зыхьу-кIэ, яунагъохэм яфедэхэм дамы-хьыхьынхэу хуыхэрэп.

Мы ИофыгъохэмкIэ шапхьэхэр Геннадий ыкIи Дмитрий Гудков-хэм япхыгъэу къыдалыгъагъэх ыкIи ахэм къапкырыкIхэзэ Ген-надий Гудковым депутат манда-тыр Iахыгъэ зигугъу къэтшIырэ законыр амыштэгъозэ.

Къэралыгъо кыулыкIу кIоцIым ащ фэдэ Иофыгъом анаIэ щыты-рагъэт зэрэхьугъэр зэпхыгъэхэм зыкIэ ащыщ зIахьылхэр IэнатIэу алыгъымкIэ нахь чыжъэу дээрэ-гъэкIоенхэм зэрэпылхэр. Джащ

фэдэу апшъэрэ еджапIэхэми, сы-мэджэщхэми зы унагъо кыикIы-гъэхэр, зIахьыл благъэхэр зэра-щылажъэхэрэм изэрар къэкIо. Гушылэм пае, зIахьылхэм ащыщ горэ апшъэрэ еджапIэм иректор-рэ, адрэр кафедрам ипащэу щыт зыхьукIэ, кьолъхьэ тын-Иыхыным нахь зиушъомбгъуышт, унагъом-рэ кыулыкIумрэ яфедэхэр зэпэ-уцужьыштхы. Ау парламентым ащ фэдэ мыдэныгъэр ыпкэ кы-кIын зыхьукIэ, ежъымы зыхыгъэ-зыжъын фае а щыкIагъэр.

Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу «Урысые Федерацием икъэра-лыгъо кыулыкIу лъэпсэ шъхьалэу иIэхэм яхьыллагъэ» зыфиIорэм ия 21-рэ статья кызырэщиIорэм-кIэ, къэралыгъо кыулыкIу цы-фыр аштэн фитхэп янэ-ятэхэм, ишъхьэгъусэ, ышхэм, ышыпхьу-хэм, ыкIо, ыпхьу ащыщ къэра-лыгъо кыулыкIушIэу, зым зыр Iэ-натIэу ылыгъымкIэ фэлорышIэу щыт зыхьукIэ.

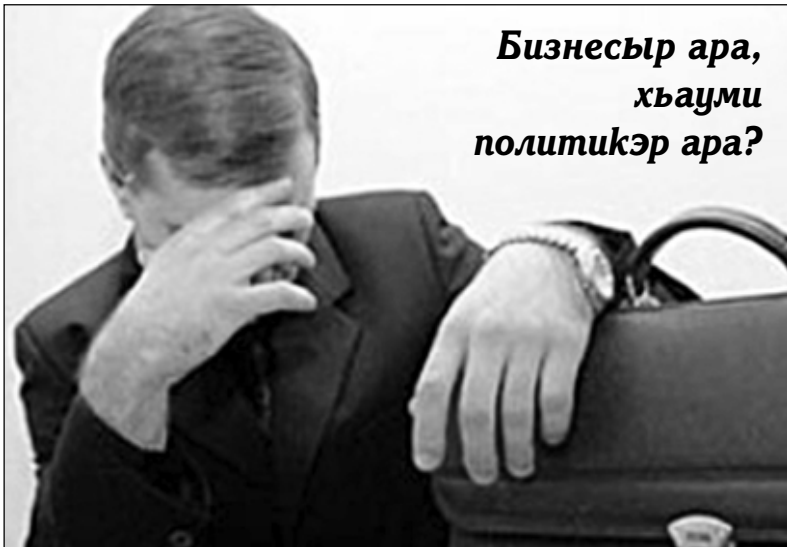
2010-рэ илээсым Виктор Илю-хиным конституционнэ хэбзэ-гъэуцугъэу «Урысые Федерацием и Правительствэ ехьыллагъэ» зы-фиIорэм гъэтэрэзыжъынэу фа-шIыштхэм япроект Къэралы-гъо Думэм кыхылыхьыгъагъэ. Ащ кызырэщиIорэмкIэ, Урысые Фе-дерацием и Правительствэ Иоф щызэдэшIэ хуыштэп зIахьыл-благъэхэм е зы унагъом щыщ-хэм. Ащ кыкIэлъыкIогъэ илээ-сым аштагъ законопроекту му-ниципалитетым ипащэ иIахьыл-хэм кыулыкIур дахы зэрэмыху-штым фэгъэхьыгъэр.

Арышъ, Исаевым изаконопро-ект штэгъэныр мэхъанэшхо зилэ лъэбэкъоу мы ИофыгъомкIэ хуышт.

Депутатхэр цыфхэм зэрэха-дзыхэрэ списокхэр нэмыкI шIы-кIэм тетэу агъэпсыщыгъэхэмэ, ащ фэдэ блэгъэныгъэ Иофыгъор къэмыуцуныгъэкIи мэхъу. Непэ-кIэ партийнэ списокхэм янахьы-бэм икIоу ащыгуаэзэхэп. НэмыкI шIыкIэм тетэу ахэр зэхагъэуцо-щтыгъэхэмэ, цыфхэм Iахьыл-ныгъэ-блэгъэныгъэу ахэлъым гу-латэщтыгъэ. Джащыгъум цыф-хэм агу илIыр нахь къаIощты-гъэ. Ежъ партиехэри зIахьыл-благъэхэр зы списокхэм хамыгъэ-хьанхэм фэсакъыныгъэхэки мэхъу.

ЗиIоф хэшIыкI дэгъу физилэ, Iэпэлэсныгъэ зыхэлъхэр ары IэнатIэмкIи дэкIоенхэ фаехэр. Арышъ, анахь Iэпэлэсэхэми, зы лъэныкъом ахэр фэгъэзагъэхэ зы-хьукIэ, зигугъу къэтшIыгъэ Ио-фыгъор къэмыуцун ылъэкIы-штэп.

**Бизнесыр ара,
хьауми
политикэр ара?**

Думэм щынэгъончъагъэмкIэ и Комитет итхьаматэ игодзагъ, унэе кьэухъумэн ИофымкIи комиссие гуадзэм иIэшъхьэтетыгъ, IэнатIэу ылыгъыр компанием ифедэхэм япхыгъэу кызыфигъэфедэщтыгъэ. Мы илээсым Ионыггом и 10-м депутатхэм яфедэхэмрэ яхьардж-хэмрэ яхьылIэгъэ къэбарым ишъыпкыагъэ иуплэкIун фэгъэ-зэгъэ комиссиеу Къэралыгъо Думэм щызэхэшагъэм депутатэу Г. Гудковыр предприниматель ИофшIэным зэрэхэшагъэр кы-гъэшъыпкыжъыгъ. Ионыггом и 14-м Къэралыгъо Думэм депутат пшъэрылхэр ащ Iыхьыжыгъэх. Ащ нэмыкIэу агъэхъазырыгъэ

ми, гушылэм пае, гъэсэныгъэм, медицинэм, шIэныгъэм зы уна-гъом исхэр е зIахьыл благъэхэр зэрэщылажъэхэрэр дэгъэзыжъы-гъэнымкIэ ишIуагъэ къэкIонэу мэругъэ.

НепэкIэ хэбзэгъэуцугъэу шы-Iэр зыпэуцужьхэрэм ащыщ зы къэралыгъо кыулыкIу зэпэблэ-гъэ Iахьылхэр щылэжъэнхэр. Къэралыгъо Думэм идепутатхэ-ми, ФедерациемкIэ Советым хэт-хэми а шапхьэр япхьылIэмэ ху-нэу тэлъытэ. Зы лъэныкъомкIэ, ахэр зэкIэ цыф жъугъэхэм хэды-гъэх, ялыкIоу щытых, ау Уры-сые Федерацием и Президент и

ПШЭНКIЭ ГЪЭШIЭГЪОНЫ

Росстатим кызыртырэмкIэ, IэнатIэ зилэ къэралыгъо Иофы-шIэхэм ягурыт лэжъапкIэ мы илээсым процент 12,5-рэ кы-хэхъуагъ, лэжъэкIо кызыр-кIохэм къагъахьэрэр процент 15-кIэ нахьыбэ хьугъэу къалы-тагъ. Ау мы лэжъэкIо купитIум къалэжъырэр инэу зетекIы. Гу-шылэм пае, къэралыгъо Иофы-шIэм мазэм гурытымкIэ сомэ мин 58-рэ къэлэжъымэ, ИофышIэ кызырэкIохэм къагъахьэрэр ми-ни 5-м кышъегъэжъагъэу 28-м нэс. Мин 28-р лэжъэкIо кызыр-кIохэмкIэ анахь лэжъапкIэ инэу щытми, ар IэнатIэ зилэ имээз лэжъапкIэ ызыныкIо нахь хьурэп.

Адыгейм и «АиФ» кызыр-тыгъэмкIэ, министерствэхэм ыкIи кыулыкIу зфэшъафхэм

Иоф ащызышIэхэрэм ялэжъапкIэ кыагъэхьыгъэ процент пчъагъэр Урысые статистикэм кыгъэлъэ-гъуагъэхэм бэкIэ атекIы.

Пчъагъэхэм къауатэ: ошIэ-дэ-мышIэ ИофхэмкIэ Министерствэм ИофышIэхэм ялэжъапкIэ тызхэт илээсым фэди 2,2-кIэ нахьыбэ хьугъэ, сомэ мин 97-м шIокIыгъ. ИофшIэнымкIэ ыкIи лэжъапIэ цыфхэм ягъэгъотыгъэнымкIэ фе-деральнэ кыулыкIу шылажъэ-хэрэм процент 64,5-рэ къафы-хагъэхъуагъ, мин 35-м ехъу джы къараты. Былым узхэм язэгъэ-шIэн пыл федеральнэ кыулыкIу-шIэхэм мин 54-м ехъу мазэм къалэжъы (+ 58 %), казначейс-твэм ИофышIэхэм — мин 70-м

ехъу (+ 36,8%), хэ-дынхэмкIэ Гупчэ комиссием — со-мэ мин 79-м ехъу (+ 35,9%), УФ-м и Правительствэ иаппарат — ми-ни 110-м ехъу (+ 23,1%), космосым дэлэжъэрэ агентс-твэм — мин 43-рэ (+ 22,1 %) къара-ты. Ау зилэжъапкIэ кырагъэIыхыгъэ-хэри чиновникхэм ахэтых. Арэу хьугъэми, Иофы-шIэ кызырэкIохэм анахь лэжъэ-пкIэ инэу (гурытымкIэ) къахьы-рэм анахь макIэ къэзыхьырэ

чиновникхэр джыри кынынэсы-гъэхэп.

ЗилэжъапкIэ кышыкIагъэхэм ащыщых хьарзынэщ Иофхэм

яагентствэ шылажъэхэрэр, джы ахэм къагъахьэрэр сомэ мин 35-рэ (— 11,4%), наркотикхэм апэуцужьыгъэнымкIэ федераль-нэ кыулыкIу Иоф щызышIэ-хэрэм — мин 40 (— 6,9%), хьы-кум приставхэм — мин 47-рэ (— 4,2%), къэралыгъо мылIу-кум изегъэкIонкIэ гъэлорышIа-пIэм — мин 32-рэ (— 2,4%). Анахь макIэ кызыхьыхьэрэр сомэ мин 30 — 33-рэ кызыратырэ чи-новникхэр ары.

Зигугъу къэтшIыгъэ кыулы-кIухэм ячIыпIэ къуатмэхэм ащы-лажъэхэрэм федеральнэ ИофышIэ-хэм къаратырэм фэдиз кызыра-мылэжъырэр гъэнэфагъэ.

(Тикорр.).

ЕджапIэр хамынэным пae

Мы мафэхэм Адыгэ Республикэм хэгъэгъу клоцIофхэмкIэ и Министерствэ зэхичцэгъэгъэ Iофтхьабзэу «ЕджапI» зыфиIорэр зэфэхьысыжьыгъ. Ащ пшъэрылъ шъхьаIэу иIагъэр — IкIэлэеджакIохэр еджапIэхэм зэрякIуалIэхэрэр аулпэкIуныр ары.

Iофтхьабзэр рамыгъажьэзэ полицием икIуыIкIушIэхэм еджапIэу ыкIи лицееу Адыгейм итхэр зэрагъэпшагъэх. Зыныбжэ имыкIугъэхэм яотдел иIофшIэхэр еджэпIишIымэ ачIэс IкIэлэеджакIохэм адгущыIагъэх, егъэджэн сыхьатхэр благъэкIы зэрэмыхьуштыр ыкIи ащ кыыхькIын ыльэкIыштыр агурагъэIуагъ.

КъулыкIушIэхэм нэрыльэгъу афэхьугъ IкIэлэеджакIохэм анахьбэр еджапIэхэм дэгъоу кызыржакIуалIэхэрэр ыкIи ащ шIэныгъэу шызэрагъэгъотыштым зэрэпылхэр. Ау ушъхьагъу зымыIэу урок-

хэм ачIэмыхьэхэрэ ныбжьыкIэхэри кыыхагъэщыгъэх. УплэкIуным изэфэхьысыжь кыгъэлъэгъуагъ нэбгырэ 22-мэ ащ фэдэу еджапIэр зэрэблагъэкIырэр. Инспекторхэм ащ фэдэ IкIэлэеджакIохэм ыкIи ахэм янэ-ятэхэм залуагъэ-кIагъ ыкIи адгущыIагъэх. Iофтхьабзэм кыдыхэлъытагъэу ыпэкIэ кыыхагъэщыгъэгъэ унагъохэу плуныгъэ тэрэз зэрымылхэм хэукъоныгъэхэр зэрэдагъэ-зыжьыхьэхэрэр аулпэкIугъэх.

Iофтхьабзэр окIофэ ныбжьыкIэу пчыхьэм сыхьатыр 10-м ыуж нахьыжьхэр ямыгъусэу гъогум тетхэр кыыхагъэщыгъэх. Ахэм янэ-ятэхэм административнэ пшъэдэкIыжэ атыралъхьагъ. ЗэкIэмкIи Iофтхьабзэу «ЕджапI» зыфиIорэр окIофэ административнэ протокол 25-рэ полицием иIофшIэхэм зэхагъэу-цуагъ.

Iофтхьабзэм шIуагъэ кыыхьэу агъэнфагъ ыкIи зэпымыоу ащ фэдэ уплэкIунхэр тапэкIи ашIыштыкI.

(Туккор.).

Натхьо Бибарс

Ильэс 24-рэ зыныбжьэу Казань икомандэу «Рубин» иполузащитникэу Натхьо Бибарс Израиль кышы-хьугъэм, джурт лъапкIым зыкIи епхыгъэп. Ар адыгэ. 1876-рэ ильэсым ащ ятэ-пашъэхэм ячIыгужэ къабгыни, Осман империем кощыжьыгъагъэх. Я XX-рэ лIэшIэгъум ыгузэгухэм адэжэ Израиль къралыгъор зыщагъэпсыгъэ чIыплэм шетIысэхыгъэх. Джащ кышцегъэжъагъэу ахэм хьалэлэу Израиль Iоф фа-шIэ, нахьыбэрэмкIэ дзэм къулыкIу шахьы, генералыцIэ кызыфагъэшъошэгъэ адыгэхэри ахэтых. Ахэм яльэпкIэ шэн-хабзэхэр къагъэгъунэ, хэушъхьафкIыгъэкIаеу мэлсэх, яльэпкIэгъухэм ащышхэр нахьыбэрэмкIэ шъхьэгъусэу кыыхахы. Натхьо Бибарс Израиль ит адыгэ къуаджэу Кфар-Камэ кышы-хьугъ. ЗэбдзэкIыжмэ ащ ыцIэ кыкIырэр «пыйхэм ащызыухьум». Бибарс ятэ Израиль иразведкэ хэ-тыгъ.

2008-рэ ильэсым Тель-Авив и «Хапоэль» Израиль иапшгъэрэ лигэ хагъэ-кIыным ишынагъо кызышъхьэрэхьэм, клубым ипашэхэм футболистхэр аугъойхи, ялэжъапкIэ лъэшэу кызырэщакIэштыр къралогъагъ ыкIи яIоф кызымыкIыкIэ зыщыгу-гынхэ альэкIыштыкIэм кIэупчIэгъагъэх. Натхьо Бибарс закъу джашыгъум зылэ къэзылэтыгъагъэр. А лъэхьаным командэм тренерэу иIагъэр Эли Гутманэу джыдэдэм Израиль ихэшыпыкIыгъэ командэ пэцэныгъэ дызезыхьэрэр ары.

Натхьо Бибарс цыхьэ-шIэгъоу, цыф шъырытэу шыт. АдыгэлI шъыпкIэ. Бибарс ары мыджуртэу апэрэу Израиль ихэшыпы-кIыгъэ командэ икапитанэу агъэнэфагъэр. Ары пакIошъ, апэрэ быслъымэн капитанэуи ар хьугъэ.

Георгий ОЛТАРЖЕВСКИЙ.
Sportbox.ru зыфиIорэм кытхыгъ.

Къагъэлъэгъон, кыырагъэхъан фитхэп

Зигугъу тшырэр КъокIыпэ Благъэм имызакъоу, чIыплэ зэфэшъхьафхэм ащыпсэурэ быслъымэнхэр къэзыгъэ-бырсырыгъэхэ фильмэу «Невинность мусульман» зыфиIоу ислъам диныр зылэжьыхьэрэр зыушъхьакIухэрэр ары.

Агентствэу «Интерфакс» кызыртырэмкIэ, зэпхыныгъэ амалхэм алъыплъэгъэнымкIэ урысые къулыкIуым связым иоператорхэр ыкIи журналистхэр пэшIорыгъэшъэу цигъэгъозагъэх Прокуратурэм мы фильмыр экстремистскэ нэшанэ хэлъэу зилытэкIэ, ар къэзыгъэлъагъохэрэм, ИнтернетымкIэ ащ цыфхэр еплъынхэ амал языгыхэрэм пшъэдэкIыжэ зэрарагъэхьыштым. Мы къулыкIуым джыри анаIэ тырарегъадзэ къэбар жьугъэр цыфхэм алъызгъэлэсхэрэм, къралыгъом ихэбзэгъэуцугъэ зымыгъэ-цакIэхэрэм Iоф ашIэным ифитыныгъэ (лицензиер) алыхыгъэным нэсэу зэрагъэпшычнэштхэм.

«Урысыем и Генеральнэ прокуратурэ ыуж ит а фильмэу Интернетым «кыралъхьагъэр» экстремистскэу зэрэщытыр кыушъхьатыным ыкIи тикъэралыгъо ар кышцагъэлъэгъон фимытхэу шIыгъэным, — кыуагъэ бэмышIэу а къулыкIуым иофициальнэ лыкIоу Марина Грдневам. Агентствэу «Интерфакс» мыщ зызыфегъазэм кыкIи гъэтхыгъ УФ-м игенеральнэ прокурор игуадзэу Виктор Гринь интернет-провайдерхэм зэрафигъэпытагъэр хэбзэгъэуцугъэр укъуагъэ мыхуным, фильмыр дунэе хьыты-ум кымыхьаным лъыплъэнхэу.

Къралыгъо Думэм ивице-спикерэу Сергей Железняк кыуагъэ

интернет-сайтэу мы фильмыр зинэкIубгъо кызыгъахьэхэрэр зэфэшIыгъэнхэм зэрэпылтыштыр. «Мы фильмыр, — кыуагъэ ащ, — шIумрэ емрэ ягъунапкъэ шIо-кIы, ислъам диныр зылэжьырэ цыфхэр ушъхьакIугъэнхэр имурад ар зыгъэуцугъэм». Партией «Единэ Россием» илIыкIо джащ фэдэу кыыхыгъэщыгъ депутатхэр хэбзэхьумэкIо къулыкIухэм зэ-

ракъоуоцштыр, зэраделэштхэр фильмыр Урысыем ишъолъыр-хэм къашагъэлъэгъоным епхыгъэ Iофтхьабзэхэр нахь шIэхэу зехьэгъэнхэмкIэ. «ЗэкIэми тэлъэгъу, — кыуриIуагъ ащ «Интерфакс», — информационнэ шIыкIаIэхэм цыфхэр зыхэкIодэнхэ альэкIышт бырсырхэр шы-Iэныгъэм кыыхалъхьэу бэрэ кы-зэрэхэкIырэр». Вице-спикерым

мыш дэжым кышыыхыгъэщыгъ «уигушъысэ шъхьафитэу кыпIо-тыкIыныр» мы фильмым еппхы-нэу зэрэщымытыр, сыда Iомэ а «гушъысэм» цыфхэм ящыIэныгъэ чIыплэ шынагъо регъэуцо. Ар шы-гъэзыгъэн фае».

Компаниеу «Ростелеком» зы-фиIорэм ипресс-къулыкIу кы-зэритырэмкIэ, кIалэу Омск ыкIи Омскэ хэкум исхэм Интерне-тымкIэ мы фильмым еплъынхэ амылгъэIынэу ашIыгъ хэку про-куратурэм иунашъо рыгъуазэхэ-зэ. А къулыкIуым фильмым эк-стремистскэ нэшанэ хэлъэу ылты-тагъ.

Зигугъу тшырэ видеотехыгъэм пэуцужьырэ цыф зэхахьэхэр ащыкIуагъэх Пакистан, Бангла-деш, Афганистан, нэмыкI къралыгъохэм. Ахэм япчъагъэ мафэ къэс кыыхьэу.

Политикхэм янахьыбэм филь-мым Урысыеми бырсыр кы-рильхьан ыльэкIыштыр алъытэ,

ар шыгъэзыгъэным фэшI ищы-кIэгъэ лъэбэкIухэр псынIэу шIы-гъэнхэ зэрэфаер кыыхагъэщы.

Минкомсвязым ипашэу Нико-лай Никифоровым изэдгущы-Iэгъу нэкIубгъо кышчытыгъ ви-деопорталэу «YouTube» зыфиIо-рэр шэкIогъум и 3 — 5-м нэс Урысыем шыпсэхэрэм агъэфедэн амылгъэIыным фэшI шызэ-фашIын зэралъэкIыштыр.

Мексикэм ишIыкIэ агъэфедэшт

Мексикэмрэ Тыркуемрэ языгъэпсэфыпIэхэр зэрэзэты-рагъэпсыхьэгъэ шIыкIэр агъэфедэзэ «Темыр Кавказым икурортхэр» зыфиIорэ зэхэт зыгъэпсэфыпIэри ашIынэу къралыгъо корпорацием игухэлъ. Ащ пae зекIоным зегъэушъомбгъугъэнымкIэ хэушъхьафкIыгъэ фонд къэ-ралыгъом зэхичцэн фае, ащ мылкъу зилэ цыфхэм яахь-щэ кыыхалъхьашт къралыгъор шыхьатэу зафэуцукIэ.

Фондым зекIо-зыгъэпсэфыпIэ зэхэтыр зэрагъэпсышт ахьшэм ызыныкIо кызыуигъоикIэ, про-цент 20 фэдызыр инвесторхэм кыыхалъхьашт, кьанэрэр чIыфэу кьаштэшт.

Мы Iофыр Темыр-Кавказ фе-деральнэ шъолъырым хэхьоныгъэ егъэшIыгъэным дэлэжэрэ кърэ-

лыгъо комиссием кышцаIэтыгъ. Ащ Темыр-Кавказ федеральнэ шъолъырым шыIэ вице-премье-рэу А. Хлопониным кыдыри-гъэштагъ, нэужым премьерэу Д. Медведевым Iофыр зэхэша-гъэ зэрэхьуштым егупшысэхэу къариIогагъ.

ЗэIухыгъэ Iахьэхэлъ общест-

вэу «Темыр Кавказым икурорт-хэр» зыфиIорэм игенеральнэ па-щэу Алексей Невскэм кызырэ-хыгъэщырэмкIэ, зэхэт зыгъэпсэ-фыпIэу Темыр Кавказым цагъэ-псыштым зымылкъу кыыхэзыл-хьэгъэ инвесторхэр шыIэх. «Нэ-мыкIэхэри IэпыIэгъу кытфэхъун-хэм нахь тегушIухьаштых яахь-щэ зэрэхэмыкIодэштымкIэ кърэ-ралыгъом ыгъэгугъэхэмэ», — еIо ащ.

Мексикэм зекIоным илъэны-кIо гъэпсыгъэнымкIэ ащ фэдэ екIоллакIэ зыщагъэфедэрэр бэ-шлагъэ. Я 70-рэ ильэсхэр ары ащ зекIоным зырагъэушъомбгъунэу къралыгъо фонд зыщызэхаштэ-гъагъэр. А шIыкIэм ишIуагъэ кьэкIуагъ, джырэ уахьтэми Мек-сикэм зекIоным фэгъэхьыгъэ Iо-фыгъохэр зэкIэ фондыр агъэфедэзэ шызэшIуахы.

Джащ фэд Тыркуем изыгъэ-псэфыпIэхэри зэрэзэтырагъэпсы-хьэхэрэр. 1985 — 1992-рэ ильэс-хэм инвесторхэм зекIоным дол-лар миллиарди 5 халъхьагъ, ащ пae къралыгъом фэдэу доллар 422-рэ кыфырыгъэгъэгъэхьыгъ.

Тэ тикъэралыгъуи зекIоным игъэпсын фэIорышIэнэу къралы-гъо фонд зыщызэхаштэIэ, 2020-рэ ильэсым ехьулэу зыгъэпсэфы-пIэхэу Архыз, Лэгъо-Накэ, Эль-брус, Мамисон, Цори, Армхи IофшIэныр рагъэжъэшт. Ильэ-сым нэбгырэ миллиони 10-м ехь-мэ мыхэм защагъэпсэфын алъэ-кIышт.

(Тукорр.).

Ригъэджагъэхэм агъэлъапІэ

Сыд фэдэрэ Іофи угукІэ уфэмыщагъэмэ, кыбдэхъуштэп. Цыфым сэнэхъатэу кыыхыгъэр шІу ыльэгъу зыхъукІэ, лъэгэлъапІэ инхэм анэсы. Зисэнэхъат гу-
хахъо хэзыгъуатэзэ Іоф зышІэхэрэм ащыщ непэ зигугъу къэтшыщт бзыль-
фыгъэр. Ар Хъатикъое гурыт еджапІэу N 2-м ублэлъ классхэмкІэ
кІэлэгъаджэу Іоф цызышІэрэ Барэкъо Зарем.

ИцІыкІугъом кыщегъэжъа-
гъэу Заремэ кІэлэгъэджэ сэнэ-
хъатэр ыгу рыхыштыгъ. КІэлэ-
цыкІухэм апылтыным, ахэр
ригъэдженхэм ренэу кІэхъоп-
сыштыгъ. Щысэ зытырихынхэ-
ри бэу илагъэх. Янэ ильэс пчъа-
гъэрэ Адэмые гурыт еджапІэм
хысапымкІэ икІэлэгъаджэу
Іоф ышІагъ. Ау ублэлъ класс-
хэм кІэлэгъэджэ хъунымкІэ
зышІагъэ къэкІагъэр, тезы-
гъэгъушІухагъэр ятэшыпхъоу,
зэкІэми зэлъашІэу Тамбий
Джантыгъ. Ар профессорыгъ,
апэрэ хъарыфылъэр кыди-
гъэкІыгъ.

— Ублэлъ еджапІэр гурыт
гъэсэныгъэм ыльапс, тхакІэрэ
еджакІэрэ зыэкІэмылхэм шІэ-
ныгъэ ябгъэгъотыныр псынхІэп,
— къелуатэ Заремэ. — Нэбгы-
рэ пэпчъ екІоллэкІэ шъхъаф
ищыкІагъэу кыыхэкІы. КІэлэ-
еджакІохэм ІэшІэх кыафэхурэм-
рэ Іоф зыдабгъэшІэштхэмрэ гу
алыптэн фае. КІэлэцыкІухэм
яегъэджен зэхасщэ зыхъукІэ,
джэгукІэ шыкІэм тетэу сэгъэп-
сы, сэмэркъур нахъ есэгъэбэ-
кІы. Анахъ пшгъэрлыт шъхъагъу
зыфэгъэуцуужьыхэрэм ащыщ
кІэлэцыкІум цыхъэ кызы-

фезгъэшныр, ыгу цыкІу кы-
зІуезгъэхыныр. Гъэсэныгъэмрэ
пІуныгъэмрэ зэголъэу зрахэс-
лхъаштым ренэу сыпыл.

Сиурокхэр зэхасщэ зыхъу-
кІэ, анахъу сыналэ зытезгъэты-
рэр кІэлэцыкІухэм ашІогъэ-
шІэгъон зэрэхъуштыр ары. Ш.
Амонашвили ипрограммэ
сыгу рехъы ыкІи бэрэ сэгъэф-
дэ. Ащ кыыхыгъэу сабыйхэр
еджапІэм къэмыкІохэзэ, писъмэ-
хэр афэсэтхы. А шыкІэр джы-
ри седжэзэ сыгу исыубытгъагъ,
непи сэгъэфедэ.

Барэкъо Заремэ ригъэджэрэ
кІэлэцыкІухэм уяхъопсэнэу
щыт. Мыгъэ а 1-рэ классэу ыш-
тагъэм сабый 25-рэ ис. Ау ар
шІокъинэп, сыда пІомэ апшгъэ-
рэ еджапІэр кызыриухыгъэм
тетэу ублэлъ классхэм кІэлэ-
егъаджэу Мыекъопэ гурыт еджа-
пІэм агъэкІогъагъ ыкІи апэу ри-
гъэджагъэхэр нэбгырэ 33-рэ
хъуштыгъэх, ащ ыуж нэбгырэ
38-рэ зэрыс классым Іоф ши-
шІагъ. Егъэджэн-гъэсэныгъэм
идунай хищэхэрэм емызэщы-
жэу апыл. Ежъ ригъэджэхэрэм
аныхъ дэгъу щымылэ фэдэу кы-
щэхъу ыкІи джар сабыйхэм
ашІошгъ егъэхъу.

— КІэлэеджакІор дэу еджэн
ыльэкІышты, ау сабый дэй щыІэп,
— кыыхегъэщы ащ. — Шу-
лгъэгуныгъэ азыфагу зэрыслъ-
хъаштым ренэу сыпыл. Еджа-
пІэр кыаухыгъэми, тыдэ загъэ-
загъэми, зэщымыгъупшэнхэу,
зэхъанхэу ясэІо.

Сэнэхъатэу кыыхыгъэм ыгу
етыгъэу ильэс 30 хъугъэу ищыт-
хъу аригъаІозэ рэлажэ. ШІэны-
гъэ куухэр ригъэджэрэ сабый-
хэм алэкІилхъаным пае тхы-
лым нэмыкІэу нэрылгъэу пла-
катхэр, таблицэхэр ежъ ышъхэ-
кІэ ешІых. Мы аужырэ ильэс-
хэм ар нахъ ІэшІэх кыфэхъу,
компьютер, Интернетер егъэ-
федэх. ЕджапІэм кІэлэгъаджэм
щырящыкІэгъэшт Іэмэ-псымэхэр
зэкІэ иІэх.

ИсэнехъаткІэ ІэпІэсэныгъэ-
шхо хэлъ хъугъэ, анахъ кІэлэ-
егъэджэ дэгъоу еджапІэм Іутхэм
ясатырэ ар хэуцугагъ, апшгъэрэ
категорие иІ. Ильэс блэкІы-
рэп щыгъхъу тхылъ кырамытэу.
1998-рэ ильэсым районымкІэ
«Ильэсым ианыхъ кІэлэгъэджэ
дэгъу» зыфилорэр кыфагъэ-
шъошгъагъ, ащ нэмыкІэу Крас-
ногвардейскэ район администра-
цием гъэсэныгъэмкІэ игъэзоры-

шІапІэ, Урысые Федерацием
ыкІи Адыгэ Республикэм гъэсэ-
ныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ я Ми-
нистерствэхэм щыгъхъу тхылъхэр
кыфагъэшъошагъэх.

— КІэлэгъэджэ сэнэхъатыр
кызырэхэхыгъэм сырыкІэгъо-
жыгъэу зы мафи кыыхэкІыгъэп,
— еІо тигушыІэгъу. — Къи-
ныгъо эфэшъхъафхэм талукІэу
мэхъу, ау ахэм тызэрапэшІуе-
кІоштым тыпыл. Мы аужырэ
ильэсхэм сабыеу еджапІэм кы-
чІахъэхэрэм еджэныр ашІомы-
гъэшІэгъонэу, янэ-ятэхэр ешъо-
хэу е кыапымылхъу кыыхэкІы.
Зыщальэщтыр ямыІэу, зыдэт-
хэштхэ тетрадьхэр амыІыгъэу
къэкІох. Ахэм тызэраделэщтым
тыпыл, зы унагъом фэдэу ты-
зэкъот.

«Тхъэм ицІыф» зыфалорэм
фэд Заремэ, гуиыхыгъ, гушІуб-
зыу, зэкІэми ишІагъэ аригъэ-
кІымэ зэрэшІоигъор, ыльэкІы-
рэмкІэ зэкІэми адэІэпынэу зэ-
рэфар кыыхэщы.

— Ильэс 20 хъугъэ мы еджа-
пІэм Іоф зыщысшІэрэр, — еІо
ащ. — ТызгурыІоу, тызделэ-
жъэу зэІофшІэгъухэмкІэ тыщыт.
СиунагъокІэ къиныгъо сызыхэ-
фэм, апэ сыгу кыдэзыщыгъэ-

хэр, ІэпыІэгъу кысфэхъугъэхэр
Іоф зыдасшІэхэрэмрэ езгъэ-
джагъэхэрэм арых. Ахэм сы-
зэрагъэлъапІэрэм мэхъанэшхо
иІэу сэлъытэ ыкІи сырэгъушхо.

Заремэ шъаорэ пшгъашгъэрэ
иІэх. Ахэм яугъу кышІы зэ-
хъум афэразэу кыыхыгъэщыгъэх
езыгъэджагъэхэу Бырдж Светэ-
рэ Нэскурэ Нэфсэтрэ. Ежъ За-
ремэ исабыйхэр игъогу ры-
кІагъэхэп, ау ригъэджагъэхэм
ащыщэу, щысэ кытырахызэ
кІэлэгъэджэ сэнэхъатыр зэзы-
гъэгъотыгъэу Іоф зышІэрэр бэ.

КІэлэгъэджэм ишІагъэ
цыфым кызыгурыІорэр щыІэ-
ныгъэ гъогум апэрэ лъэбкъухэр
пшІынэу зыригъажьэкІэ ары.
Джашыгъум дэгъоу кІэлэгъа-
джэм кыахильхъагъэмкІэ фэра-
зэхэу бэрэ агу къэкІыжы. Бар-
экъо Заремэ ыгу зэІухыгъэу са-
быйхэм Іоф адешІэ. Ригъэджа-
гъэхэм янахъыбэм унэгъо дахэ-
хэр яІэх, сэнэхъат эфэшъхъаф-
хэр зэрагъэгъотыгъэх, ау еджа-
кІэр тхакІэрэ языгъэшІэгъэ кІэ-
лэгъэаджэр ащыгъупшгъэрэп,
агъэлъапІэ. БэмышІэу ыныбжъ
ильэс 50 зэхъум кыфэкІо-
гъагъэх. Лытэныгъэу, уасэу
кыфапшырэм Заремэ лъэшэу
егъэгъушхо.

ЕджапІэм амалышІухэр иІэх

**Хъатикъое гурыт еджапІэу N 2-м ильэсыкІэ еджэгъум дэгъоу зы-
фигъэхъазырыгъэу ипчъэхэр кызызІуихыжыгъэх. Гурыт еджапІэм
ипащэ игуадзэу Хъэпэе Майе кызырэтІуагъэмкІэ, блэкІыгъэ
ильэсхэм ялтытыгъэмэ, еджапІэр нахъ зэтегъэпсыхъагъэ хъугъэ.
Класс пэпчъ компьютер, кІэлэеджакІохэм агъэфедэн алъэкІышты
Іэмэ-псымэхэр яІэх. КІэлэгъэаджэхэм дэгъоу Іоф ашІэнымкІэ
амалышІухэр щыІэ хъугъэх.**

— ГъэкІэжыным кыдылтыгъэрэ ахыщ
миллиони 3-у мыгъэ кыттефагъэмкІэ
гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо уахътэм Іоф-
шІэнхэр тиеджапІэ щыкІагъэх, —
къелуатэ Майе. — Шъхъаныгъупчъэ 16
фэдиз кІэу хэдгъэуцугагъ, биологи-
ем, уры-
сыбзэм, хими-
ем ыкІи нэмыщыбзэм яка-
бинетхэр зэтэдгъэпсыхъагъэх. Роспотреб-
надзорым кыгъэуцугъэ шапхъэхэм
адиштэу еджэпІэ кІоцІым псы итщагъ.
Компьютер 12 фэдиз кІэу къэтщэфыгъ
ыкІи егъэджэн псэуалъэхэр зэдгъэгъо-
тыгъэх. ФизкультурэмкІэ ящыкІэгъэшт
Іэмэ-псымэхэри къэтщэфыгъэх. Псэуами

апэу чыжъэу кыкІырэ кІэлэеджакІохэр
кырашэнхэу ыкІи рытщэжыныхэу мил-
лионрэ мин 400-кІэ автобус къэтщэфыгъ.
Ащ нэмыкІэу федеральнэ шэпхъакІэу
агъэуцугъэхэм татехъаным пае тхылъэу
ящыкІэгъэштхэр гъэрэкІо а 1-рэ клас-
схэм кыафащэфыгъагъ, мыгъэ я 2-рэ
классхэм кыаратыгъ.

ЕджэпІакІэу ашІырэр къэкІорэ ильэ-
сым Юныгъом и 1-м кызызІутхынэу ты-
щэгугъы. Ар аужырэ шапхъэхэм адиш-
тэу шІыгъэ. Спортзал зэтегъэпсыхъагъэ
хэт, нэбгырэ 200 фэдиз чІэфэнэу шхапІэ,
Іофтхэбзэ эфэшъхъафхэр щызэхэщэн-
хэу зал ин, кІэлэцыкІухэм зыщы-
Іэзэштхэ кабинетхэр хэтых.

Непэрэ мафэм еджапІэм кІэлэ-
цыкІу 431-рэ щеджэ, мыгъэ апэ-
рэу сабый 51-рэ къэкІагъ. Мы
ильэсым кыычІэкІыгъэхэм ащы-
щэу 2-м — дышгъэкІэ зы нэбгы-
рэм тыжыын медалькІэ еджапІэр
кыаухыгъ. Джы мыгъэ я 11-рэ
классым ихъагъэхэми медалькІэ
кыаухынэу ташыгугъэу нэбгыри-
тІу ахэт.

Адрэ гурыт еджапІэхэм афэдэу
мы еджапІэми лъэныкыо хэхы-
гъэмкІэ классхэр иІэх. Ежъ кІэлэ-

еджакІохэм яльэІукІэ физикэ-
хысап класс кызызІуахыгъ,
ащ нэмыкІэу, социальнэ-эконо-
мическэ ыкІи лъэныкыо псэ-
ури кызылтызыубытырэ клас-
схэр яІэх.

— Мы ильэсхэм програм-
мэу Іоф зэрытшІэрэр зэблэ-
хъугъэ хъугъэ, егъэджэн сы-
хъатхэм кыахымыубытырэ Іоф-
тхъабзэхэр бэу зэхэтэщэх, нахъ
гъэшІэгъонэу, игъэкІотыгъэу
сабыйхэм яшІэныгъэхэм ахэд-
гъэхъон амал тІэ хъугъэ, — еІо
Майе. — Нахъ цыкІухэм су-
рэтэу ашІыгъэхэмкІэ, усэхэр
кызырэлорэмкІэ зэтэгъэнэ-
кыокІух, нахъ инхэм игъэ-
кІотыгъэ Іофтхъабзэхэр афызэхэтэщэх.
ГушыІэм пае, Юныгъом ыкІэм Хъэдэ-
гъэлІэ Аскэр итворчествэ фэгъэхыгъэ
тхъемафэ зэхэтэщыт. Ар тэ тичылэ кы-
щыхъугъэшъ, лъэшэу тырэгъушхо. Іоф-
тхъабзэр адыгэ джэгукІэ тыухышты.

Хъатикъое гурыт еджапІэм Іут кІэлэ-
егъэаджэхэр сабыйхэм яшІэныгъэ зэрэ-
хагъэхъоштым пылтых. Аныбжъ гуры-
тымкІэ ильэс 40-м нэсы. ЕджапІэм ипа-
щи, ащ игуадзи кыыхагъэщыгъэ ныб-
жыкІэхэр кІэлэгъэаджэу Іоф ашІэнэу зэ-
рэфэмыехэр, кыинэу пылым зэригъэщы-
нэхэрэр, ахыщэу кыаратырэри зэрашІо-
макІэр. Пенсием кІауагъэу нэбгырэ 15 фэ-
диз еджапІэм Іут, ахэр зыІукІыжыхэкІэ,
зэблэзыхъунхэ ныбжыкІэхэр щыІэхэп.
КІэлэгъэаджэ ныбжыкІэу Іутыр мыгъэ
кыыІухагъ, ащ музыкэр арегъэхы.

Мы еджапІэр кызыухыхэрэр Адыге-
им ит апшгъэрэ еджапІэхэм ямызакъоу,

нэмыкІ чІыпІэхэми ащеджэнхэу макІох.
Москва, Санкт-Петербург ыкІи нэмыкІ-
хэм ащеджэхэрэр кІэлэгъэаджэхэм кыа-
зэрафэразэхэр кызыгъэлъэгъорэ тхылъ-
хэр ренэу кыафагъэхых.

Мы еджапІэм спортым мэхъанэшхо
зэрэщыратырэр кыдыгурыІагъэ каби-
ным кубокэу чІэтхэр зытэлэгъум.
ТигушыІэгъу кызырэтІуагъэмкІэ, ильэс
12 хъугъэшъ кІэлэеджакІохэм спартаки-
адэхэм а 1-рэ чІыпІэр кыщахы. Мыгъэ
республикэ зэнэкъокІухэм Красногвар-
дейскэ районым я 2-рэ чІыпІэр кыащи-
хыгъ. Ащ Хъатикъое гурыт еджапІэм
щеджэу бэ ахэтыгъэр. Кыбылэ федеральнэ
шъолырым щызэхашгъэрэ зэнэкъокІухэми
ахэлажэ ыкІи теклоньгъэхэр ренэу кыа-
щыдахых.

**НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ПАТИКЪО Анет.**

Сурэтхэр Іэшынэ Аслъан тырихы-
гъэх.

БАСКЕТБОЛ. УРЫСЫЕМ И КУБОК

Зэраублагъэр хьушт

Урысыем и Кубок баскетболымкIэ кьыдэхыгъэным фэгъэхыгъэ зэнэкьокьур Воронеж щаублагъ. Хьульфыгъэмэ азыфагу щыкIогъэ зэлукIэгъумэ мыекъопэ «Динамо-МГТУ-р» ахэлэжьагъ.

Тибаскетболистмэ яешшэгъу-хэр зэраухыгъэхэр зэтэгъаппшэх.

«Динамо-МГТУ» — «Согдиана-Скиф» — 78:76, «Динамо-МГТУ» — «Динамо» Ставропол — 65:90, «Динамо-МГТУ» — «Эльбрус» Щэрджэскъал — 67:66.

Адыгеим испортсменхэм купым апэрэ чыпIэр кьыщыдахыгъ, финалым и 1/16 хэхьагъэх. Ионыгъом и 29-м мафэм сыхьатыр 1-м тибаскетболистхэр Ростов-на-Дону икомандэу «Атаманым» Мыекъуапэ щыIукIэштых.

ФУТБОЛ. АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КУБОК

Адыгэ Республикэм футболымкIэ и Кубок икьыдэхын хэлэжьэрэ командэхэу финалныкьом щызэлукIэштхэр кьэнэфагъэх. Гъэзетеджэмэ ялэуэхэр кьыдэтлгытэхэ-зэ, ешIэгъухэр зыщыIэштхэ мафэхэм спортыр зикIасэхэр ащы-тэгъэгъуазэх.

Ионыгъом и 22-м Хьакурынэ-хьаблэ щызэлукIэштых чыпIэ командэу «Абдзахэмрэ» «Ине-мымрэ». Ионыгъом и 26-м Кош-хьаблэ районым икомандэхэу «Еджэркьуаемерэ» «Кошхьаблэмрэ» Мыекъуапэ истадионэу «Юностым» щызэдешIэштых. ЗэлукIэгъур пчыхьэм сыхьатыр 5-м ыныкьом аублэшт.

Адыгэ Республикэм ия 21-рэ ильэс фэгъэхыгъэ Кубокыр зыхьыштыр кьэшIэгъошIоп, зэкIэ командэхэр мэгугъэх. КIэух ешIэгъур мэфэки мафэхэм яхьулIэу зэхашэшт.

Зэкиэри мэгугъэ

ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

«Адыифыр» «Университетым» текIошта?

Мыекъопэ гандбол бзыльфыгъэ командэу «Адыифым» 2012 — 2013-рэ ильэс ешIэгъур ыублагъ. Апэрэ зэлукIэгъухэм ауж тренерхэм, спортсменкэхэм, гандболыр зышIогъэшIэгъонхэм гуцыIэгъу тафэхыгъ, зэгъэпшэнхэр тшыгъэх.

— УзыдешIэрэ командэм лытэныгъэ фэпшын зэрэфар тиспортсменкэмэ ашIэ, ау ар кьыдалгытэзэ зэлукIэгъум зыфагъэхьазырын алтэкIырэн, — еIо «Кубань» Краснодар итренер шхьалэ ипшэрылхэр зыгъэ-цакIэу, СССР-м спортымкIэ изас-луженнэ мастерэу Наталья Цыганковам. — «Адыифым», мэфэ заулэки зэкIэIэбэжымэ, «Кубань» зылоклэм, кьин кьышы-мыхьоу теклоныгъэр кьышIуи-

хьыгъагъ. Ионыгъом и 16-м Урысыем изэнэкьокьу хэхьэрэ ешIэгъоу Краснодар щыкIуагъэм «Адыифым» тытекIоныр Iоф кьызыркIоу щытыгъэп. Мыекъуапэ испортсменкэхэр дэгъоу ешIагъэх, «Кубань» имэхапIэхэр агъэфедэхэзэ яIэпIэсэныгъэ кьагъэлэгъуагъ. «Кубань» «Адыифым» зылоклэм, ешIэгъум акъыл хихыгъэу сэлгытэ. Я 4-рэ чыпIэм тыфэбэнэштыш, «Кубань» нахь дэгъоу зэрешIэштым пылгышт.

СССР-м, РСФСР-м язаслуженнэ тренерэу, «Адыифым» итренер шхьалэу Виталий Барсуковым Краснодаррэ Мыекъуапэрэ якомандэхэр зэрэздешIагъэхэм уасэ ритызэ, анахьэу ына-лэ зытыридзагъэр «Адыифым» зэхьокIыныгъэхэр зэрэфэхьугъэхэм зыкьызыргыгъэшпыкъэжы-рэр ары. Типшъашгъэхэр «Кубань» зэрэдешIагъэхэм ар ыгъэрэзагъ, пчъагъэр 21:26-у тшIуа-хыгъэмэ, тызыгъэгъушIонхэр щыIэх.

«Адыифым» иешIакIохэу Рената Каюмовам, Мария Аники-нам, Екатерина Латоненкэм, Наталья Тормозовам, Анна Игнат-ченкэм, Мария Мартыненкэм

уащытхьу хьушт. Ольга Исачен-кэмрэ Татьяна Гусаковамрэ зэрэсымаджэхэм кьыхэкIэу Краснодар шешIагъэхэп. ГушыIэгъу тызыфэхьугъэхэ тиспортсменкэхэу Е. Латоненкэм, Р. Каюмо-вам, Ю. Куцеваловам, О. Исачен-кэм зичэзыу ешIэгъум текIо-ныгъэр кьыщыдахы зэрашIо-игъор кьытаIуагъ.

Ионыгъом и 25-м мафэм сы-хьатыр 3-м «Адыифыр» Ижев-скэ икомандэу «Университетым» Мыекъуапэ щыIукIэшт. Мы ильэс ешIэгъум тикомандэ апэрэ текIо-ныгъэр кьыщыдихынэу тежэ. «Адыифым» Черногорием кьы-кIыгъэ пшъэшгытIу зэраштагъэ-ми тигъэгъушIуагъ.

ЗЭОН ИСКУССТВЭР. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЬОКЪУ

Апэ ишъыгъэмэ ташыш

Апэ ишъыгъэмэ ташыш

Урысые Федерацием иныбжыкIэхэм зэон искусствэмкIэ яя V-рэ зэнэкьокьу Анапэ ипсэупIэу Витязевэ щыкIуагъ. Адыгэ Республикэм ихэшыпыкIыгъэ командэ яцэнэрэ чыпIэр кьыфагъэшъошагъ.

Хэгъэгъум ишъолгыр 60-мэ яспортсмен мини 8 зэнэкьокьум хэлэжьагъ. Адыгеим щыц тренерхэу Александр Самусенкэмрэ Кьэлэшьэо Аскэррэ пэцэныгъэ зыдызэра-хьэрэ командэхэм кумитэмкIэ ыкIи панк-

ратионымкIэ апэрэ чыпIэхэр кьыдахыгъэх. Тиспортсменхэм гъэхьагъэу ашIыгъэр Адыгэ Республикэр загъэпсыгъэм ия 21-рэ ильэс фагъэхьы. Зэнэкьокьур зэрэкуагъэр тигъэзет кьыхиутышт.

КЪОДЖЭ СПОРТЫМРЭ ПIУНЫГЪЭМРЭ

Лыхъужьыр агъэлъапIэ

Советскэ Союзым и Лыхъужьэу Бжыхьэкьо Къымчэрые фэгъэхыгъэу футбол цыкIумкIэ зэнэкьокьу Пэнэжы-кьуае щыкIуагъ. Теуцожь районым иадминистрации зэхьыгъэ зэлукIэгъухэм спортым иветеранхэр ахэлэ-жьагъэх.

Мыекъуапэрэ Нэшъукъуаерэ якомандэхэр анахь дэгъоу ешIа-гъэхэм ащышых. Республикэм икьэлэ шхьалэрэ кьуаджэмрэ яфутболистхэр зызэлукIэхэм, пчъагъэр зэфэдэу ешIэгъу уах-тэр аухыгъ. Мыекъуапэ кьыкIы-гъэмэ кьэлапчъэм Iэгъуаор на-хьыбэрэ зэнэкьокьум зэрэщы-дадзагъэм фэпI апэрэ чыпIэр афагъэшъошагъ. Нэшъукъуае-хэр ятIонэрэ хьугъэх, Аскъэлае

щышхэм яцэнэрэ чыпIэр кьы-дахыгъ.

Зэнэкьокьур ятIонэрэу зэхашагъ. Зэхыхьэм кьышыгушы-лагъэмэ ащыц Советскэ Союзым и Лыхъужьэу Бжыхьэкьо Къым-чэрые ыкьоу Юрэ. Хьот Юныс, Лъэцэр Адам, Шхьащэкьо Ким, ГьукIэлI Тимур, Блэгъожь Азэ-мат, нэмыкI футболистхэу зэнэкьокьум хэлэжьагъэхэр зэхэ-щакIомэ афэразэх.

Кошэгъу Рустам фэгъэхыгъ

Игъонэмысэу идунай зыхьожыгъэ Кошэгъу Ру-стам фэгъэхыгъэ яблэнэ-рэ зэнэкьокьур футбол цыкIумкIэ Пэнэжыкьуае щызэхашагъ.

Р. Кошэгъум ныбджэгъоу ила-гъэхэр, илахьыл-благъэхэр, Теу-цожь районым иадминистрации физкультурэмкIэ ыкIи спортым-кIэ игъэлорышIаплэ зэнэкьокьум изэхэщэн пылгыгъэх.

Кошхьаблэ, Тэхьутэмыкьое, Теуцожь районхэм, Адыгэкьалэ

яфутболистхэр апэрэ чыпIэхэм афэбэнагъэх. Инэм кьыкIыгъэмэ текIоныгъэр кьыдахыгъ. Теу-цожь районыр ятIонэрэ, Адыгэ-кьалэ яцэнэрэ хьугъэх. Командэ-хэм шIухьафтынхэр афашIыгъэх.

Теуцожь районым иадминис-трации физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ иотдел ипашэу Хьа-бэхьу Адам кьызырэгъуагъэмкIэ, цыфхэм шIэжь ялэным, пIуныгъэ Iофэу ныбжыкIэмэ адызэрахьэ-рэр уахьтэм диштэу зэхашэным фэпI спорт зэнэкьокьухэм мэхьа-нэу аратырым зыкьырагъэлэгъэ, нэмыкI зэлукIэгъухэм зафагъэ-хьазыры.

Нэкилубгор
зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкь
IофхэмкIэ, IэкIыб
кьэралхэм
ащыпсэурэ
тильэпкьэгъухэм
адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи кьэбар
жъугъэм
иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхьалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЪО
Сайд

ПшъэдэкIыжь
зыхьырэ
секретары

ЖАКIЭМЫКЪО
Аминэт

Редакциер
зыхьыIэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжь зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпIэ гъэлоры-
шIапл, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4156
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2848

Хэутыным
узшыкIэтхэнэу щыт
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗышыкIэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00